

Värmlandsstrategins 33 mål, nulägesanalys

Rapport nr 16, Region Värmland

■ INFORMATION

Utgiven av Region Värmland, 2014.

Faktasammanställning: Bo-Josef Eriksson, Region Värmland, Linus Rispling, Julien Grunfelder, Gustaf Norlén, Stefanie Lange Scherbenske, Nordregio.

Text: Bo-Josef Eriksson, Odd Råberg, Region Värmland, Linus Rispling, Julien Grunfelder, Gustaf Norlén, Stefanie Lange Scherbenske, Nordregio.

Foto där inget annat anges: Øyvind Lund.

Grafisk form: Lars Falkman.

Tryck: Strokirk-Landströms.

Rapporten är nedladdningsbar från Region Värmlands webbplats.

Vid eventuella frågor om rapportens innehåll kontakta:

Bo-Josef Eriksson

bo-josef.eriksson@regionvarmland.se

Region Värmland

Box 1022

651 15 Karlstad

www.regionvarmland.se

Region Värmland arbetar för ett skönare liv i Värmland. Vi jobbar med infrastruktur, folkbildning, näringsliv, kultur och kollektivtrafik. Vi arbetar också med utveckling av vård och omsorg samt för en god tillgång på arbetskraft. Målet är tillväxt och hållbar utveckling.

Uppdraget kommer från staten och våra medlemmar – de värmländska kommunerna och landstinget.

Tomas
Riste

Catarina
Segersten Larsson

Förord

Ingen och alla äger Värmland. Men det är vi som bor och verkar här som har ett gemensamt ansvar för att länet utvecklas åt rätt håll.

Med den inställningen togs en framtidsplan för Värmland fram. Under arbetet engagerade sig många människor – både allmänheten och representanter för företag och organisationer från hela samhället. Gensvaret var imponerande och idéer, förslag och åsikter strömmade in. Ett koncentrat av alla bidrag kombinerades med analyser av omvärldsfaktorer och av Värmlands möjligheter och utmaningar.

Resultatet blev Värmlandsstrategin, en regional utvecklingsstrategi för åren 2014–2020. I Värmlandsstrategin pekas fyra prioriterade områden ut som vi i Värmland måste arbeta med: livskvalitet för alla, fler och starkare företag, höjd kompetens och bättre kommunikationer. För första gången har regionfullmäktige också beslutat om 33 mätbara mål som ska uppnås till år 2020.

Att ta fram en regional utvecklingsstrategi och att samordna arbetet med att genomföra den är ett regeringsuppdrag som Region Värmland har. Den här rapporten är framtagen för att vi i Värmland ska veta hur vi ligger till när det gäller de 33 målen. Går arbetet i rätt riktning? Rapporten är ett verktyg i arbetet med att förverkliga visionen i Värmlandsstrategin:

Värmland – ett skönare liv

Tomas Riste
Regionråd

Catarina Segersten Larsson.
Regionråd

Innehåll

Inledning	7
Värmlandsstrategins prioriterade områden	8
Mål 1–9 Livskvalitet för alla	12
Mål 1	12
Mål 2	16
Mål 3	18
Mål 4	22
Mål 5	26
Mål 6	30
Mål 7	32
Mål 8	34
Mål 9	36
Mål 10–19 Fler och starkare företag	38
Mål 10	38
Mål 11	44
Mål 12	46
Mål 13	48
Mål 14	50
Mål 15	55
Mål 16	56
Mål 17	58
Mål 18	62
Mål 19	64
Mål 20–26 Höjd kompetens på alla nivåer	68
Mål 20	68
Mål 21	70
Mål 22	72
Mål 23	74
Mål 24	76
Mål 25	78
Mål 26	80
Mål 27–33 Bättre kommunikationer	82
Mål 27	82
Mål 28	84
Mål 29	86
Mål 30	88
Mål 31	90
Mål 32	92
Mål 33	94
Status i relation till målen	98

Inledning

Värmlandsstrategin är Värmlands gemensamma strategi för tillväxt och utveckling i Värmlands län. Strategin antogs av Region Värmlands fullmäktige i november 2013 och gäller från och med januari 2014 till 2020. Att ta fram en regional utvecklingsstrategi är ett statligt uppdrag som i Värmland åligger Region Värmland. Region Värmland är samordnande när det gäller arbetet med Värmlandsstrategin men är bara en av många organisationer som ska se till att den genomförs.

I Värmlandsstrategin antogs 33 regionala mål mot år 2020. Den här rapporten inleds med en uppdelning av de 33 målen på Värmlandsstrategins fyra prioriterade områden, Livskvalitet för alla, Fler och starkare företag, Höjd kompetens på alla nivåer och Bättre kommunikationer. Uppdelningen är till för att ge målen en hemvist i strategin men för att målen ska uppfylls krävs ett gemensamt arbete inom flera av de prioriterade områdena.

I rapporten presenteras utgångsläget för de 33 målen. Det görs också en översiktlig bedömning av hur lätt eller svårt det kommer vara att nå de enskilda målen (bedömningen återfinns i de sammanfattande lägestabellerna i slutet av rapporten). Bedömningen kan utgöra en grund för var vi i Värmland behöver fokusera för att nå de uppsatta 33 målen. Samtidigt är målen på en sådan övergripande samhällsnivå att det ofta kan vara svårt att peka ut enskilda insatser för att höja resultaten. Rapporten ger dock en övergripande bild av läget i Värmland och vilka gemensamma utmaningar länet har framöver.

I rapporten visualiseras utvecklingen av de 33 målen i form av kartor, diagram och tabeller. Varje mål innehåller också en kortare analys. Målsättningen har varit att redovisa utvecklingen från 2000 fram till och med senaste år för vilket statistik finns tillgängligt (i allmänhet 2013 men i vissa fall 2012, 2011 och till och med 2010). För flera mål saknas statistik för vissa år, beroende bland annat på ändringar i definitioner eller att data inte kan redovisas på grund av sekretess från den myndighet som tillhandahåller statistiken. Tidsserier redovisas således när så är möjligt. Detsamma gäller könsuppdelad statistik och statistik fördelad på utländsk respektive svensk bakgrund. I allmänhet har könsuppdelad statistik varit tillgänglig i högre grad än statistik över utländsk respektive svensk bakgrund. Rapporten är framtagen i samarbete med Nordregio.

Värmlandsstrategins prioriterade områden

Värmlandsstrategin har fyra prioriterade områden, *Livskvalitet för alla*, *Fler och starkare företag*, *Höjd kompetens på alla nivåer* och *Bättre kommunikationer*. Värmlandsstrategin har också 33 mätbara mål. Varje mål har en huvudsaklig hemvist inom ett prioriterat område. I detta kapitel presenteras kort de fyra prioriterade områdena och de 33 målen hemvist i Värmlandsstrategin.

Livskvalitet för alla

Strategisk inriktning:

Vi utnyttjar vårt läge, vår natur och kultur för att skapa ett gott liv. Vi arbetar tillsammans för trygghet, tillhörighet och en god hälsa för alla. Vi arbetar för att hela Värmland ska utvecklas.

Åtgärder:

Attraktivare livsmiljö – Utveckla attraktiva livsmiljöer med en mångfald av boendeanternativ, god och fungerande service i hela regionen och ett brett utbud av upplevelser och föreningsliv.

Bättre hälsa – Arbeta hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande och utjämna skillnader i folkhälsa. Öka kvalitet och effektivitet inom välfärdssektorn genom tydliga strukturer för samverkan.

Ett rikare kulturliv – Utveckla regionen till ett kreativt centrum med ett dynamiskt kulturliv.

Tydligare profilering av Värmland – Samverka kring profilering av Värmland för att attrahera besökare, boende och företag.

Mål

- 1 Nettoinflyttning till Värmland om 5 000 personer.
- 2 Karlstads lokala arbetsmarknad ska befolkningsmässigt bli Sveriges sjunde största.
- 3 Ohälsotoalet i Värmland ska minska och nå riksgenomsnittet.
- 4 Sjukpenningtalet i Värmland ska minska och fortsätta ligga under riksgenomsnittet.
- 5 Försörjningsbördan i Värmland ska närma sig riksgenomsnittet.
- 6 Skillnader på arbetsmarknaden mellan könen och mellan de med utländsk bakgrund och de med svensk bakgrund ska minska.
- 7 Skillnader inom utbildningssystemet mellan könen och mellan de med utländsk bakgrund och de med svensk bakgrund ska minska.
- 8 Relativt sett ökade statsbidrag enligt kultursamverkansmodellen.
- 9 Värmland ska vara mer känt för sina styrkeområden och det vi vill att dessa förknippas med.

Fler och starkare företag

Strategisk inriktning:

I Värmland samverkar näringslivet, det offentliga, Karlstads universitet och flera andra utbildningsanordnare för att skapa fler nya företag och få befintliga att växa. Vi skapar förutsättningar för fler företagsamma människor i Värmland. Genom att omsätta våra idéer till nya varor och tjänster ökar vi vår innovationskraft. Vi intensifierar satsningarna på att ställa om till ett mer resurseffektivt samhälle utan klimatpåverkan. Vi nyttjar vårt läge nära Norge och särskilt till Osloregionen. Vi arbetar aktivt för nya etableringar och för ett arbetsliv med mångfald och jämställdhet.

Åtgärder:

Stärkt entreprenörskap och näringslivsutveckling – Stimulera ökat entreprenörskap, erbjuda högkvalitativ rådgivning och skapa goda förutsättningar för att starta och driva företag lokalt.

Mer forskning och innovation – Prioritera och positionera konkurrenskraftiga forskningsmiljöer och utveckla en infrastruktur för innovation där forskning, näringsliv och offentlig sektor möts.

Ett resurseffektivare samhälle – Påverka attityder och stimulera utveckling av resurseffektiva produkter och tjänster.

Konkurrenskraftiga kluster – Utveckla och synliggöra samverkan mellan offentlighet, näringsliv och akademi, fokusera på ett fåtal konkurrenskraftiga kluster med tydliga visioner, mål och strategier.

Mål	
10	Antal nystartade företag ska närma sig riksgenomsnittet.
11	Andelen som vill vara företagare ska öka.
12	Det privata näringslivets investeringar i forskning och utveckling ska öka till samma nivå som riket exklusive storstadslänen.
13	Ökad innovationskraft så att Värmland närmar sig riket exklusive storstadslänen.
14	Andelen förvärsarbetande (förvärsfrekvens) ska vara högre än riksgenomsnittet.
15	Antalet förvärsarbetande 16 år och äldre i Värmland ska öka med 5 000.
16	Andelen kvinnor som är representerade i styrelser ska öka.
17	Utsläppen av växthusgaser ska minska mer i Värmland än i riket som helhet.
18	Energieffektiviseringen i Värmland ska vara högre än för riket.
19	Andelen förnybar energianvändning av slutgiltig energianvändning i Värmland ska öka.

Höjd kompetens på alla nivåer

Strategisk inriktning:

I Värmland uppmuntras utbildning och kompetensutveckling hela livet. Alla erbjuds god utbildning utifrån sina förutsättningar. Vi har ett utbildningssystem med hög kvalitet från förskola till högre utbildning. Utbildningsanordnare och arbetsgivare samverkar för att möta arbetslivets behov.

ÅTGÄRDER:

Höjd utbildningsnivå – arbeta med attityder till utbildning och säkra en utbildning från grundskola till högre utbildning med hög kvalitet och goda resultat. Samverka mellan skola, högre utbildning och arbetslivet.

Förbättrad kompetensmatchning – bygga regionala kompetensplattformar och samverka med arbetsgivare, utbildningsanordnare och matchningsaktörer. Behovsanpassa befintliga och utveckla nya utbildningar för att öka anställningsbarheten och rörligheten på arbetsmarknaden.

Mål

20	En ökad andel unga ska gå ut grundskolan med behörighet till yrkesförberedande och studieförberedande gymnasieprogram.
21	Andelen 20-åringar med en fullföljd gymnasieutbildning ska öka och fortsatt ligga över riksgenomsnittet.
22	Andelen av befolkningen 30-34 år med eftergymnasial utbildning ska öka och närma sig riksgenomsnittet.
23	Öka matchningen på arbetsmarknaden så att lediga arbeten i relation till arbetslösheten minskar.
24	Den öppna arbetslösheten ska minska och fortsätta ligga under riksgenomsnittet.
25	Ungdomsarbetslösheten ska minska och närma sig riksgenomsnittet.
26	Andelen långtidsarbetslösa ska vara lägre än i riket.

Bättre kommunikationer

Strategisk inriktning:

Det ska vara lätt att ta sig till, från och inom Värmland. Vi har bra pendlingsmöjligheter, snabba och enkla transporter och god bredbandstillgänglighet. Vi tar tillvara digitaliseringens möjligheter för att hantera våra samhällsutmaningar. Vi arbetar aktivt för att framtidens resor, transporter och infrastruktur ska harmonisera med målet om hållbar tillväxt.

Åtgärder:

Bygg ihop regionen – Prioritera kritiska kommunikationsstråk inom regionen och driv frågorna med gemensam kraft, säkerställ resmöjligheter mellan kommunernas huvudorter och Karlstad.

Värmland närmare världen – Prioritera och driv frågorna med gemensam kraft, minska restid med tåg till Oslo, Stockholm och Göteborg, slå vakt om Karlstad Airport och säkra Vänersjöfarten.

Ökad bredbandstillgänglighet och nya elektroniska lösningar – Bygga ut fibernät i Värmland.

Mål	
27	Ökade möjligheter att bo och arbeta i hela Värmland.
28	Gång-, cykel- och kollektivtrafik ska öka sina andelar av persontransporterna.
29	Restiderna med tåg och buss till Oslo, Stockholm och Göteborg (gällande morgon och eftermiddagståg) ska minska.
30	Antalet avgångar och passagerare vid Karlstad Airport ska öka.
31	Direktflyg till Köpenhamn och minst en annan internationell hubb.
32	Öka godsmängden som transporteras på Vänern.
33	Alla hushåll och företag ska ha möjlighet till bredband om minst 100 Mbit/s.

1.

Mål 1: Nettoinflyttning till Värmland om 5 000 personer

Med nettoinflyttning avses skillnaden mellan inflyttning och utflyttning och statistik över detta tillhandahålls av SCB. 2013 hade samtliga län i Sverige ett flyttningsöverskott, detta beroende på att den internationella inflyttningen är relativt hög i hela landet.

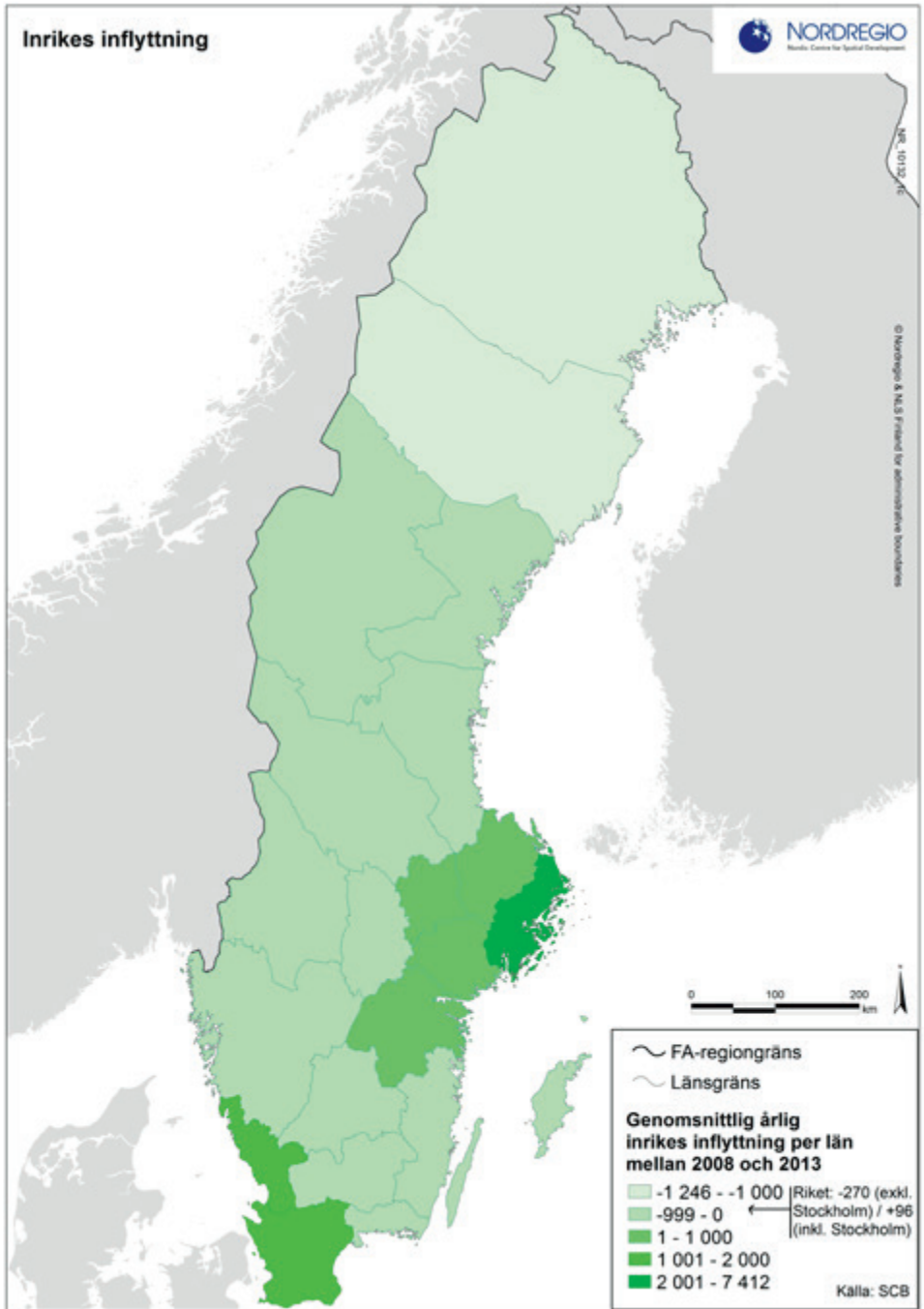
Om Värmland ska nå målet med en nettoinflyttning om 5 000 personer under åren 2013–2020 behövs det en genomsnittlig årlig nettoinflyttning om 625 personer.

Om man bara ser till inrikes nettoinflyttning, som Figur 1 visar, så är trenden att storstadsregionerna har ett flyttningsöverskott medan de flesta andra län, inklusive Värmland, har ett flyttningsunderskott. År 2013 hade Värmland ett inrikes flyttningsunderskott på 612 personer och det genomsnittliga flyttningsunderskottet mellan 2008 och 2013 var 704 personer per år. Det är lite högre än rikssnittet (exkl. Stockholm) som var på -270 personer mellan 2008 och 2013.

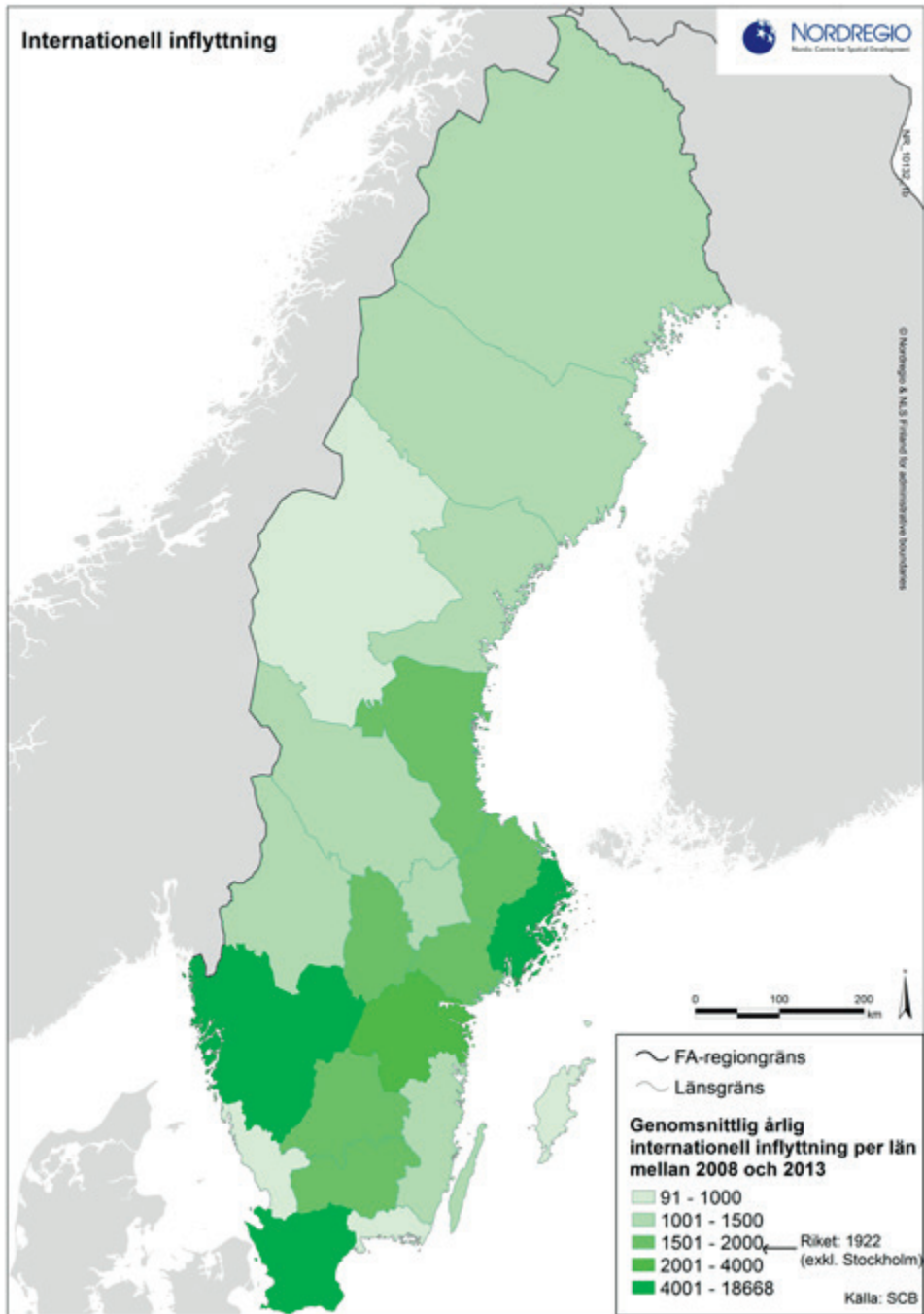
Figur 2 visar den internationella nettoinflyttningen mellan 2008 och 2013. Samtliga län i Sverige hade ett invandringsöverskott under denna tidsperiod. Genomsnittet för Värmland mellan 2008 och 2013 var 1 222 personer per år vilket är lite lägre än riksgenomsnittet (exklusive Stockholm) som var 1 922 personer för samma period.

Figur 3 visar den totala genomsnittliga nettoinflyttningen mellan 2008 och 2013, det vill säga den inrikes- och internationella nettoinflyttningen sammantaget. Värmland hade under denna period ett genomsnittligt flyttningsöverskott på 519 personer. Riksgenomsnittet (exklusive Stockholm) var 1652 personer för samma period.

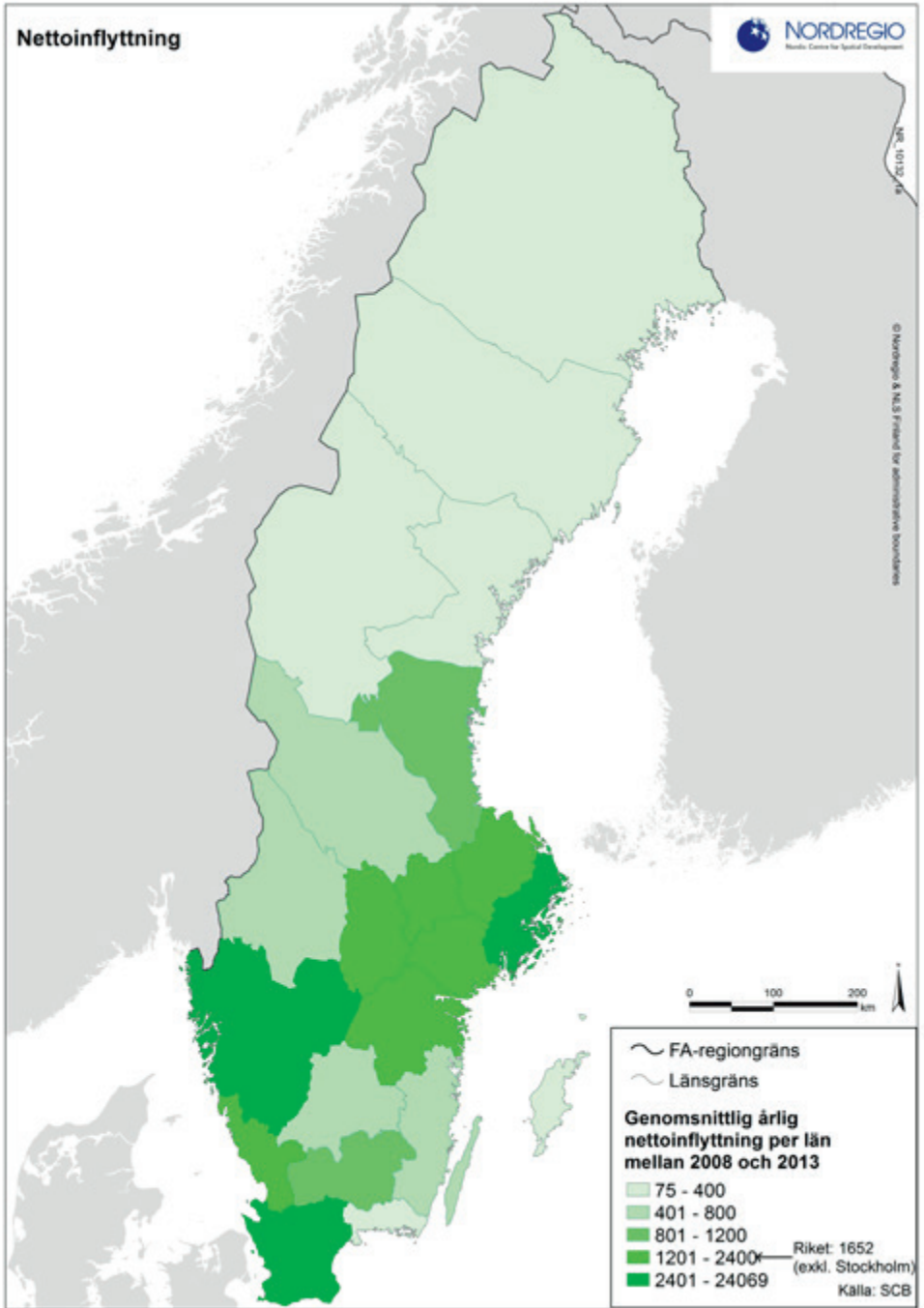
För Värmland är nettoinflyttningen nästan lika stor för kvinnor som för män. I genomsnitt var nettoinflyttningen mellan 2008 och 2013 267 män och 252 kvinnor per år.

Figur 1: Inrikes flyttning 2008–2013

Figur 2: Internationell inflyttning 2008–2013

Figur 3: Nettoinflyttning 2008–2013

2.

Mål 2: Karlstads lokala arbetsmarknad ska befolkningsmässigt bli Sveriges sjunde största

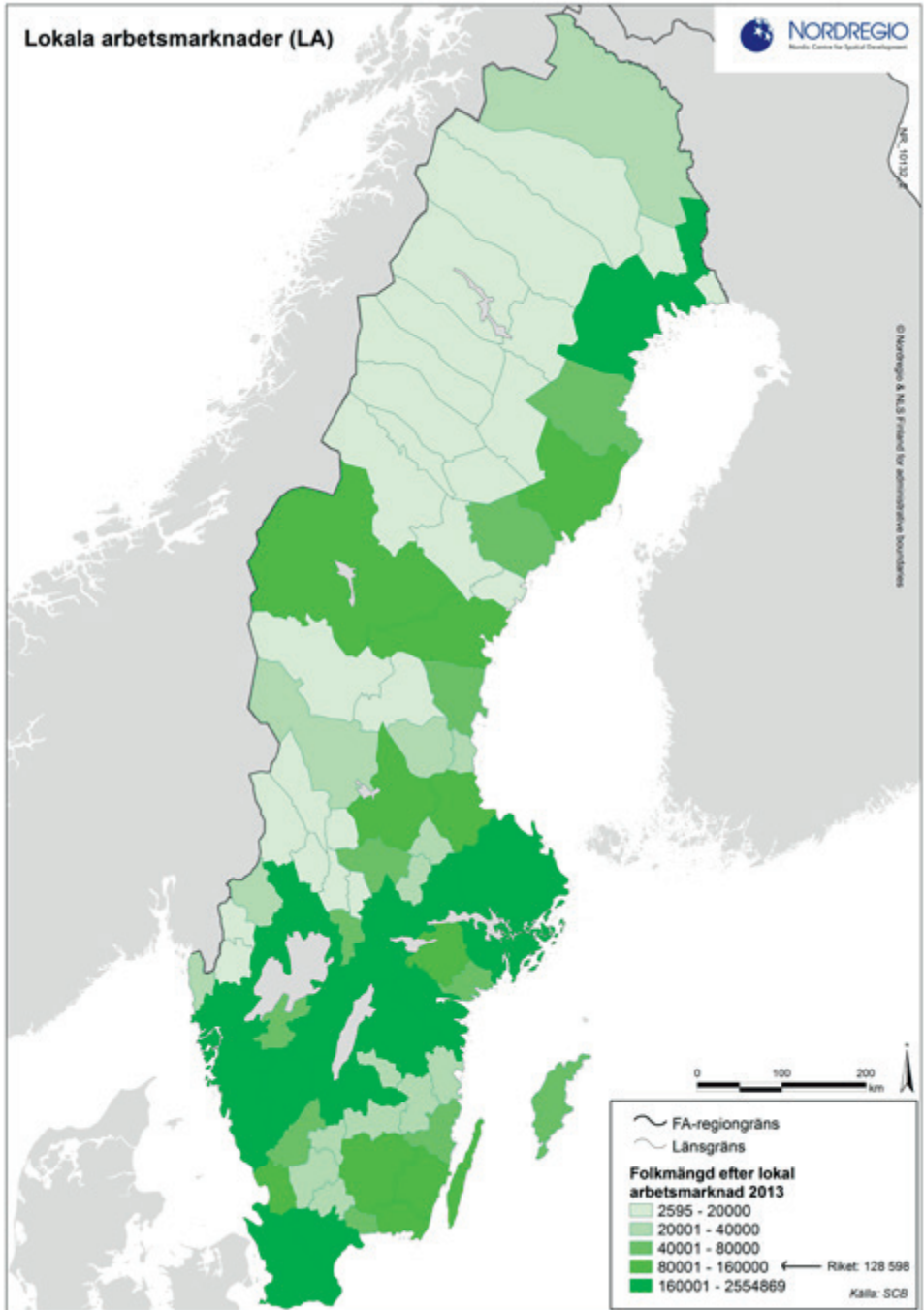
Statistik över lokala arbetsmarknader tillhandahålls av SCB och beskriver geografiska områden som är relativt oberoende av omvärlden vad gäller utbud och efterfrågan av arbetskraft. En befolkningsmässigt större lokal arbetsmarknad är mer konkurrenskraftig då näringslivet i en större arbetsmarknadsregion diversifieras (det blir inte lika ensidigt beroende av några få arbetsgivare). Möjligheterna till ökad kompetensmatchning stärks då fler arbetstagare och arbetsgivare agerar på samma marknad.

2012 var Karlstads lokala arbetsmarknad¹ med 202 014 invånare befolkningsmässigt landets åttonde största. Sjunde störst var Jönköpings lokala arbetsmarknad med 212 732 och nionde störst var Trollhättan–Vänersborg lokala arbetsmarknad med 199 954.

Figur 4 visar de områden som SCB klassificerar som arbetsmarknader samt hur stor befolkning dessa har. De flesta av de större arbetsmarknaderna finns i storstadsområdena samt i mellersta Sverige. Även 2013 behåller Karlstad sin plats som åttonde största lokala arbetsmarknad med 203 070 invånare. Jönköping hade samma år 214 379 och Trollhättan–Vänersborg 201 522 invånare.

¹ Ingående kommuner i Karlstads lokala arbetsmarknadsregion är Karlstad, Kil, Hammarö, Munkfors, Forshaga, Grums, Sunne, Kristinehamn, Säffle, Ämål enligt SCB:s LA-indelning 2008.

Figur 4: Folkmängd efter lokal arbetsmarknad 2013

3.

Mål 3: Ohälsotalet i Värmland ska minska och nå riksgenomsnittet

Ohälsotalet är Försäkringskassans mått på frånvarodagar som ersätts från sjukförsäkringen under en 12-månadersperiod.² Alla dagar är omräknade till nettodagar, till exempel blir två dagar med halv ersättning en dag. Ohälsotalet beräknas genom att antal utbetalda dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning samt sjukersättning/aktivitetsersättning³ från socialförsäkringen relateras till antal registrerade försäkrade personer i befolkningen med åldern 16–64 år.

Sedan åren strax efter millennieskiftet har ohälsotalet i Sverige generellt varit sjunkande efter att ha varit stigande fram till cirka 2003 (Figur 5). På riksnivå (grå linje) var ohälsotalet som högst år 2003 (43,2) och några år senare, mellan 2007 och 2011, skedde en större minskning innan kurvan planade ut under de senaste två åren. År 2013 låg riksgenomsnittet för ohälsotalet på 26,8.

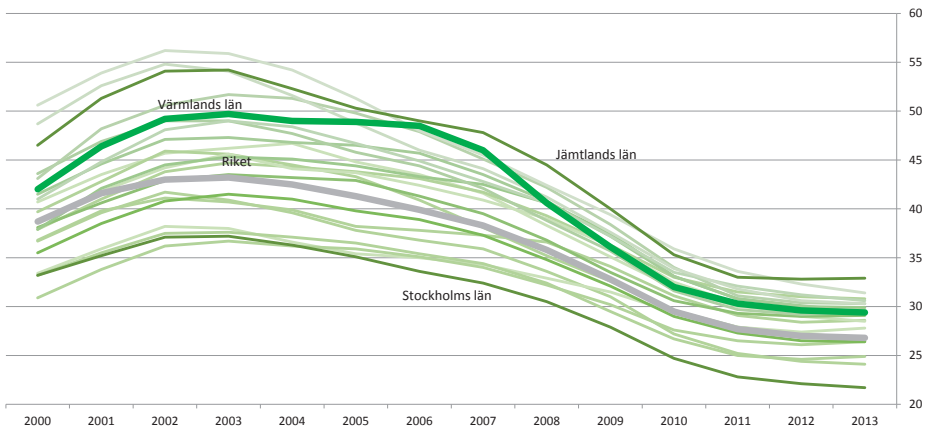
Värmlands län (fet grön linje) låg under flera år i mitten av 2000-talet stabilt på en jämfört med riksgenomsnittet hög nivå, där minskningen sedan toppnoteringen 2003 (49,7) länge var knappt märkbar. Kurvan för Värmland började gå markant nedåt från denna höga nivå först 2006, när rikets kurva redan varit gradvis minskande i tre år. Faktum är att Värmland län hade näst högst ohälsotal av alla Sveriges län år 2006 – endast Jämtland (övre mörkgrön linje) hade ett högre värde (49,0) under det året. Sedan 2006 har dock ohälsotalet för Värmland minskat i högre grad än riket. Det ligger fortfarande över riksgenomsnittet (29,4 mot rikets 26,8) men idag, till skillnad från 2006, ligger flera län högre än Värmland. Stockholms län har sedan 2000-talets mitt haft lägst värde i Sverige och på senare år alltmer dragit ifrån övriga län (21,7 år 2013; nedre mörkgrön linje).

² <http://www.forsakringskassan.se/statistik/sjuk/ohalsomatt/ohalsotalet/>
³ Före år 2003 förtidspension/sjukbidrag

Foto: Per Eriksson

Ohälsotalet i länen 2000-2013

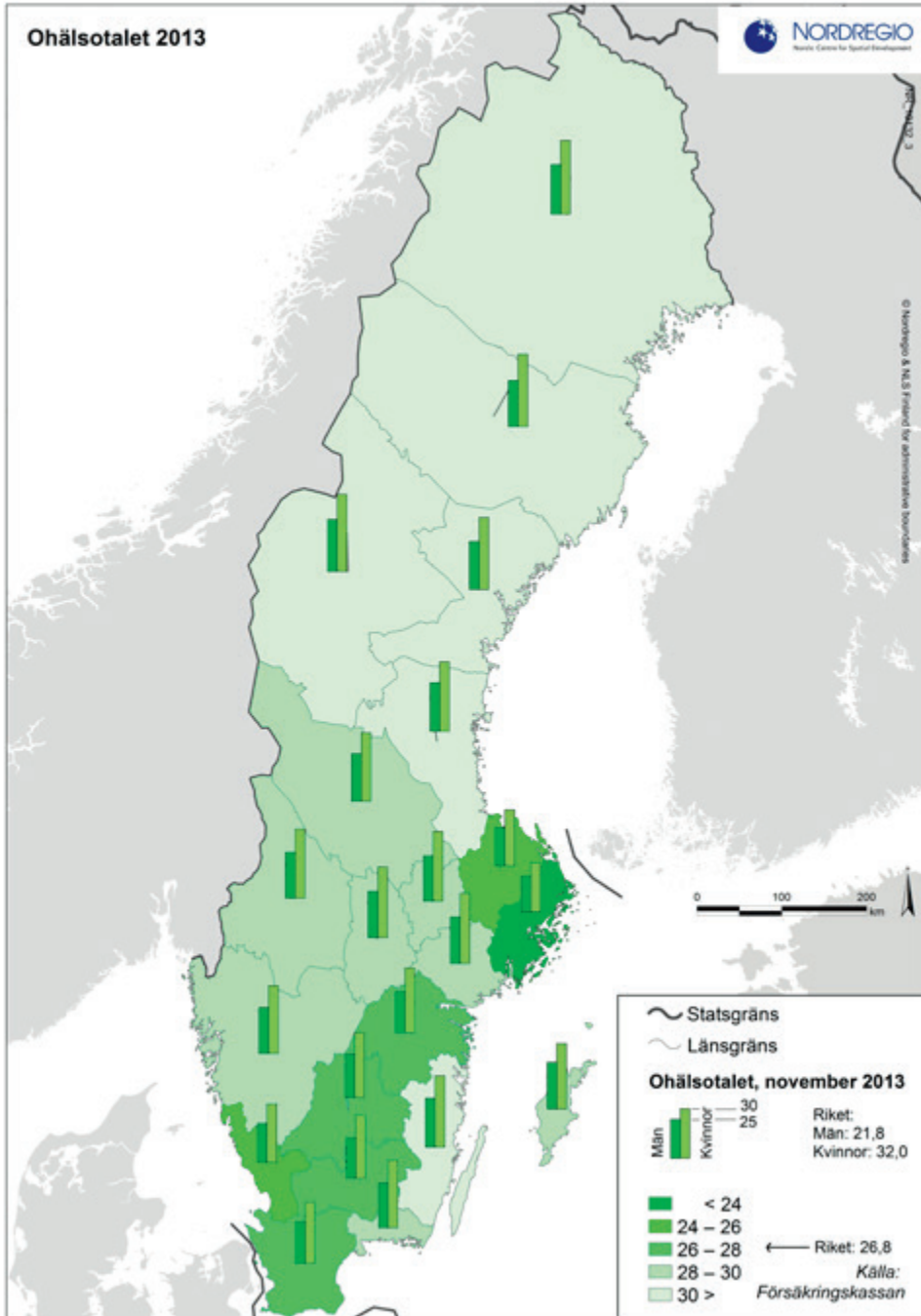

Figur 5: Ohälsotalet i länen 2000–2013. Sjukpenningtalet i november varje år.

Källa: Försäkringskassan. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio

Som nämnts låg ohälsotalet för Värmland fortfarande över riksgenomsnittet år 2013, men som framgår av Figur 6 (färgerna på länen i kartan) har flera län i västra Mellansverige och Gotland liknande värden, medan landets nordligaste län samt Kalmar län alla ligger på en högre nivå. Vad gäller ohälsotalet könsfördelat (stapeldiagrammen i kartan) hade Värmlands län 2013 högre värden än riksgenomsnittet både för män och kvinnor. Skillnaden var störst för kvinnor: 35,3 för Värmland mot 32,0 för riket (motsvarande siffror för män var 23,6 mot 21,8).

Uppgifter om svensk/utländsk bakgrund saknas.

Figur 6: Ohälsotalet 2013. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio

4.

Mål 4: Sjukpenningtalet i Värmland ska minska och fortsätta ligga under riksgenomsnittet

Sjukpenning utfaller för personer som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom och betalas av Försäkringskassan från dag 15 i sjukfallet. (De första 14 dagarna består av en karenstdag samt en sjuklöneperiod som betalas ut av arbetsgivaren.) I sjukpenningtalet ingår personer mellan 16 och 64 år. Det nya sjukpenningtalet (som presenteras här) är definierat som antalet nettodagar från sjuk- och rehabiliteringspenning dividerat med antalet inskrivna försäkrade minus antal personer med hel sjuk- eller aktivitetsersättning.⁴

Som framgår av Figur 7 har sjukpenningtalet för Värmlands län i stort följt samma utveckling som riket sedan år 2000: först kraftigt stigande till år 2003, därefter sjunkande till 2010, för att åter stiga under de senaste tre åren (2011–2013). Värmland har haft högre värden än riket under nästan varje år. Differensen mellan riksgenomsnittet och Värmland var som störst 2002: 5,3. Skillnaden mellan riket och Värmland minskade dock därefter för nästan varje år fram 2008, och åren därpå, 2009 och 2010, hade förhållandet rentav skiftat – under dessa två år låg Värmlands län under riksgenomsnittet. Under de senaste tre åren, 2011–2013, har förhållandet åter vänt – Värmland har återgått till att ha högre värden än riksgenomsnittet. Emellertid har skillnaden gentemot riket under dessa tre år varit relativt liten, låt vara något stigande: som minst 0,1 (2011) och som störst 0,9 (2013).

⁴ $\frac{\Sigma \text{ Antal nettodagar}^*}{\Sigma \text{ Antal inskrivna försäkrade} - \Sigma \text{ Antal personer med hel SA}}$

(Σ Antal inskrivna försäkrade - Σ Antal personer med hel SA)

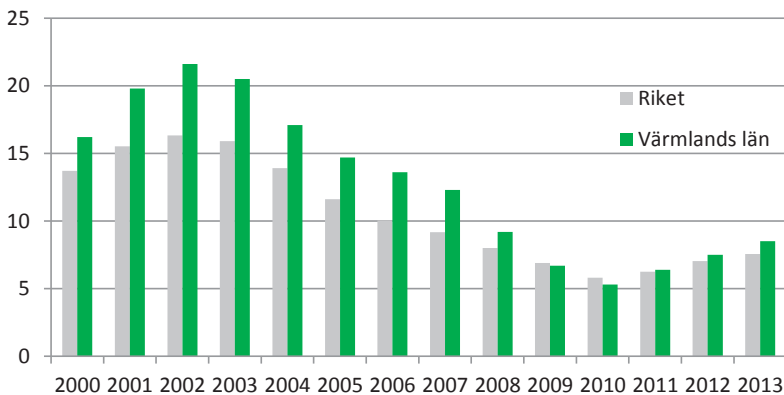
*Från sjukpenning och rehabiliteringspenning i nya sjukpenningtalet och från sjukpenning bara i gamla sjukpenningtalet.

Källa: Försäkringskassan, datafil, mått "Sjukpenningtalet"

Foto: www.iStockphoto.com

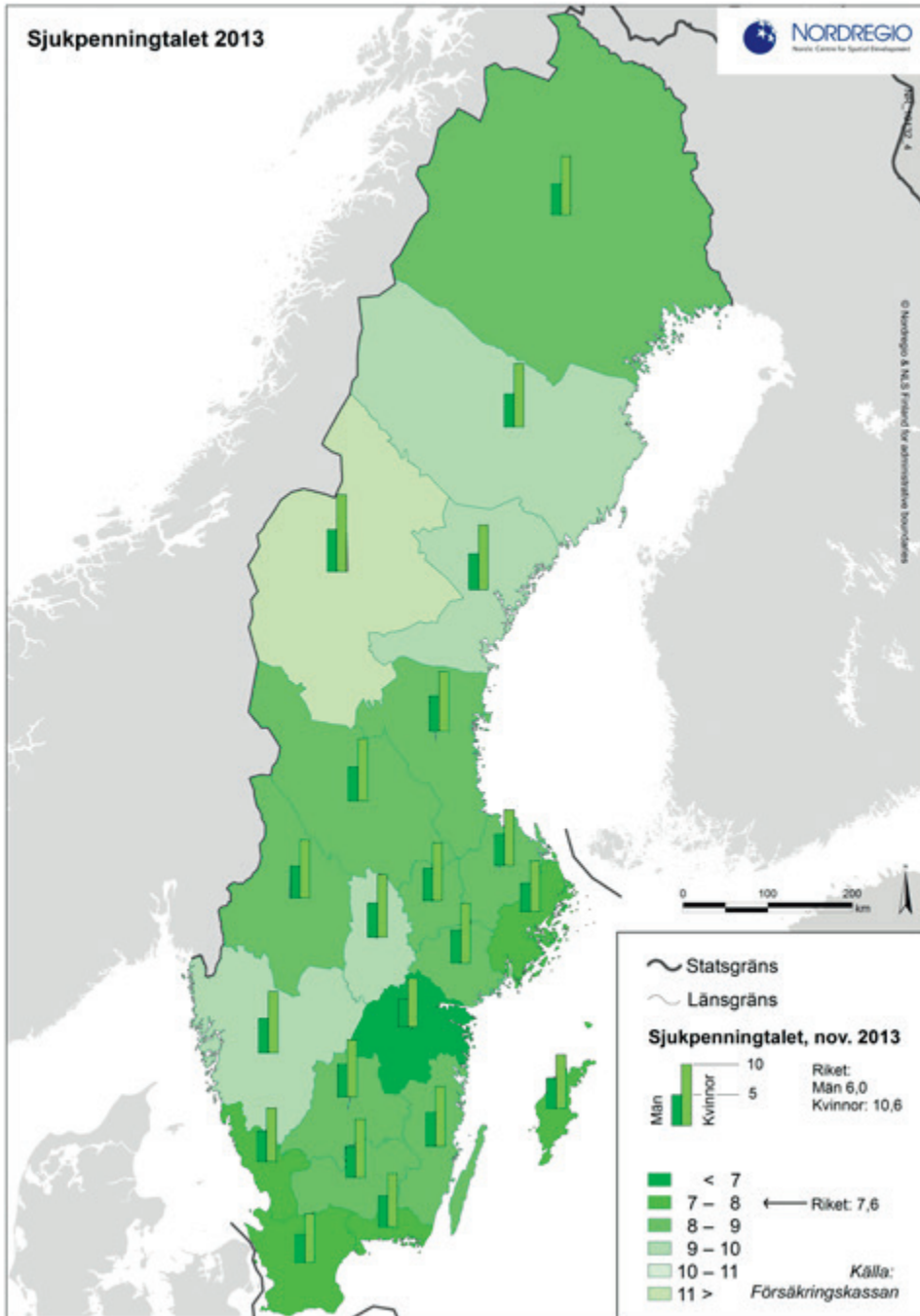
Sjukpenningtalet 2000-2013

Figur 7: Sjukpenningtalet 2000–2013. Sjukpenningtalet i november varje år. Källa: Försäkringskassan. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio

Att Värmland vad gäller sjukpenningtalet låg strax över riksgenomsnittet år 2013 framgår även av Figur 8 (färgerna på länen i kartan). I alla län hade kvinnor högre sjukpenningtal än män 2013 (stapel-diagrammen i kartan). Även vad gäller denna aspekt låg Värmland över riksnivån. Lägst differens i riket mellan män och kvinnor hade Skåne län (4,0), högst hade Jämtlands län (6,7). För riket var differensen 4,6, medan Värmland hade 5,0.

Uppgifter om svensk/utländsk bakgrund saknas.

Figur 8: Sjukpenningtalet 2013. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio

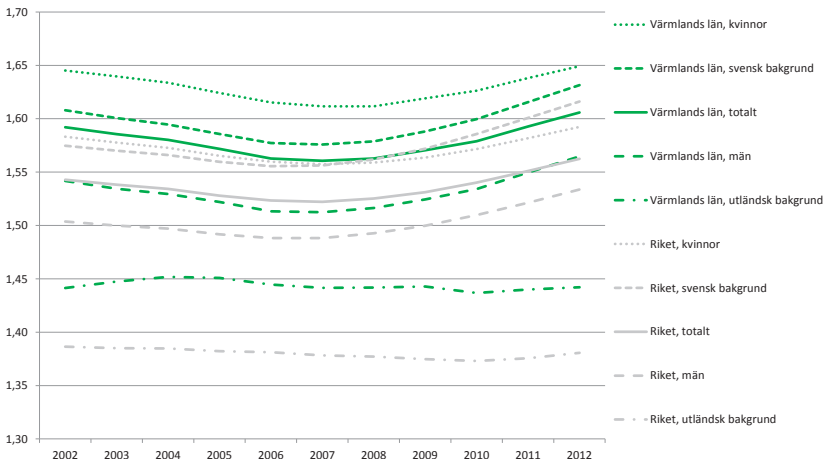
5.

Mål 5: Försörjningsbördan i Värmland ska närma sig riksgenomsnittet

Försörjningsbördan beskriver hur de personer som är i arbetsför ålder delar på försörjningen för den övriga befolkningen. Den beräknas genom att totalbefolkningen divideras med befolkningen i arbetsför ålder. Försörjningsbördan för befolkningen i arbetsför ålder består i praktiken av att denna åldersgrupp i befolkningen försörjer sina barn och finansierar den allmänna välfärden via skatter.

Figur 9 visar försörjningsbördans utveckling 2002–2012 för Värmland och riket. Den arbetsföra befolkningen har här definierats som personer i åldern 15–64 år.⁵ För alla kategorier har Värmlands län en högre försörjningsbörda än riksgenomsnittet. De olika kategorierna har också utvecklats på ungefär samma sätt i både Värmland och på riksnivå. Värt att notera är att kategorin utländsk bakgrund har en nästan jämn utvecklingskurva och den skiljer sig därmed från övriga kategorier. För övriga kategorier – totalt, kvinnor, män, svensk bakgrund – har försörjningsbördan varit ökande sedan strax efter 2000-talets mitt. För alla kategorier har Värmlands län (linjer i grön färg) högre försörjningsbörda än övriga riket (linjer i grå färg), utan någon påtaglig minskning under senare år.

Försörjningsbörda 2002–2012, i Värmlands län och riket: befolkningen 15–64 år som andel av den totala befolkningen

Figur 9: Försörjningsbörda 2002–2012. Källa: SCB. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio

⁵ Statistik över svensk och utländsk bakgrund finns endast tillgänglig från SCB i 10-årsklasser. För att kunna redovisa svensk och utländsk bakgrund i samma diagram som fördelningen totalt och efter kön redovisas därför Försörjningsbörda 15–64 år (baserat på tioårsklasser) i stället för den vanligare indelningen "Försörjningsbörda 20–64 år". Statistik 2000–2001 saknas.

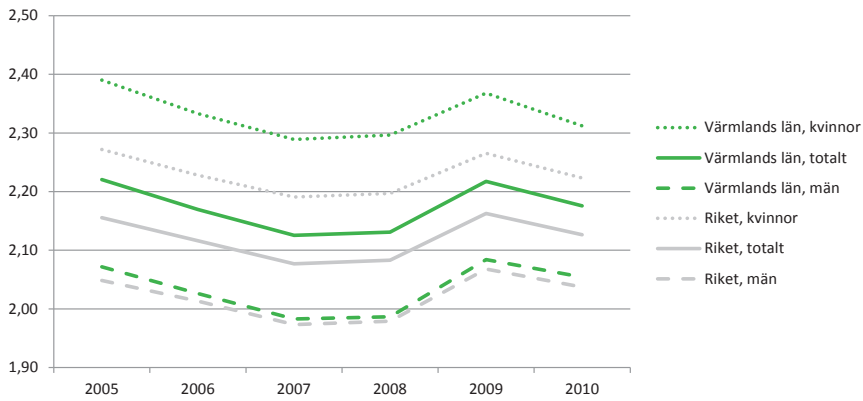
	Total	Män	Kvinnor	Utländsk bakgrund	Svensk bakgrund
Stockholms län	1,51	1,49	1,53	1,35	1,59
Uppsala län	1,52	1,51	1,54	1,33	1,57
Södermanlands län	1,62	1,59	1,65	1,44	1,67
Östergötlands län	1,57	1,53	1,60	1,39	1,60
Jönköpings län	1,59	1,56	1,63	1,40	1,64
Kronobergs län	1,59	1,56	1,63	1,40	1,64
Kalmar län	1,63	1,59	1,66	1,44	1,65
Gotlands län	1,60	1,57	1,63	1,40	1,61
Blekinge län	1,63	1,59	1,68	1,39	1,67
Skåne län	1,56	1,54	1,63	1,39	1,65
Hallands län	1,61	1,59	1,63	1,40	1,65
V:a Götalands län	1,55	1,52	1,58	1,38	1,60
Värmlands län	1,61	1,56	1,65	1,44	1,63
Örebro län	1,59	1,56	1,62	1,44	1,63
Västmanlands län	1,59	1,56	1,63	1,45	1,64
Dalarnas län	1,62	1,59	1,66	1,47	1,64
Gävleborgs län	1,61	1,58	1,65	1,41	1,65
Västernorrlands län	1,63	1,59	1,67	1,38	1,66
Jämtlands län	1,61	1,57	1,65	1,40	1,63
Västerbottens län	1,56	1,52	1,59	1,32	1,58
Norrbottnens län	1,59	1,55	1,64	1,40	1,62
RIKET	1,56	1,53	1,59	1,38	1,62

Figur 10: Försörjningsbörda 2012, befolkningen 15-64 år som andel av den totala befolkningen. Källa: SCB. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio

Ett annat sätt att beskriva försörjningsbördan är genom måttet ”faktisk försörjningsbörda”. Den ”faktiska försörjningsbördan” visar hur de personer som arbetar (det vill säga inte endast innehar åldern för arbetsför befolkning) försörjer den övriga befolkningen. I Figur 11 redovisas den faktiska försörjningsbördan inklusive arbetspendling till Norge. Eftersom den faktiska försörjningsbördan beräknas utifrån befolkningen i arbete är den relativt konjunkturkänslig, vilket också framgår av uppgången efter att den globala ekonomiska krisen inleddes 2007. Värmland följer samma trend som riket på en stabil men aningen högre nivå.

Faktisk försörjningsbörda, inklusive arbetspendling till Norge, 2005-2012

Figur 11: Faktisk försörjningsbörda, inklusive arbetspendling till Norge, 2005–2010.

Källa: SCB, Statnord. Bearbetning: Gustaf Norlén, Nordregio

Faktisk försörjningsbörda, exklusive arbetspendling till Norge, 2004-2012

Figur 12: Faktisk försörjningsbörda, exklusive arbetspendling till Norge, 2004–2012.

Källa: SCB. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio.

Figur 12 visar den faktiska försörjningsbördan exklusive arbetspendling till Norge för åren 2004–2012⁶. Värt att lägga märke till är att kurvorna för Värmland och riket är längre ifrån varandra vilket visar att det är viktigt att också ta hänsyn till arbetspendlingen till Norge. För båda sätten att mäta är dock den faktiska försörjningsbördan (liksom den ordinarie försörjningsbördan som redovisats ovan) högre för Värmland än riket i övrigt under hela perioden 2004–2012, utan tydliga indikationer på att närma sig riksgenomsnittet.

⁶ Beräknat genom att "Total befolkning" dividerats med "Sysselsatt nattbefolkning" ("Förvärsarbetande 16+ år med bostad i regionen (nattbefolkning) (RAMS)"; källa: SCB). Förändring i klassificering för sysselsatt nattbefolkning har gjorts av SCB fr.o.m. 2011, vilket innebär att det inte finns några förvärsarbetande som är 75 år och äldre fr.o.m. årgång 2011. Uppgift om svensk/utländsk bakgrund saknas. Statistik före 2003 saknas.

6.

Mål 6: Skillnader på arbetsmarknaden mellan könen och mellan de med utländsk bakgrund och de med svensk bakgrund ska minska

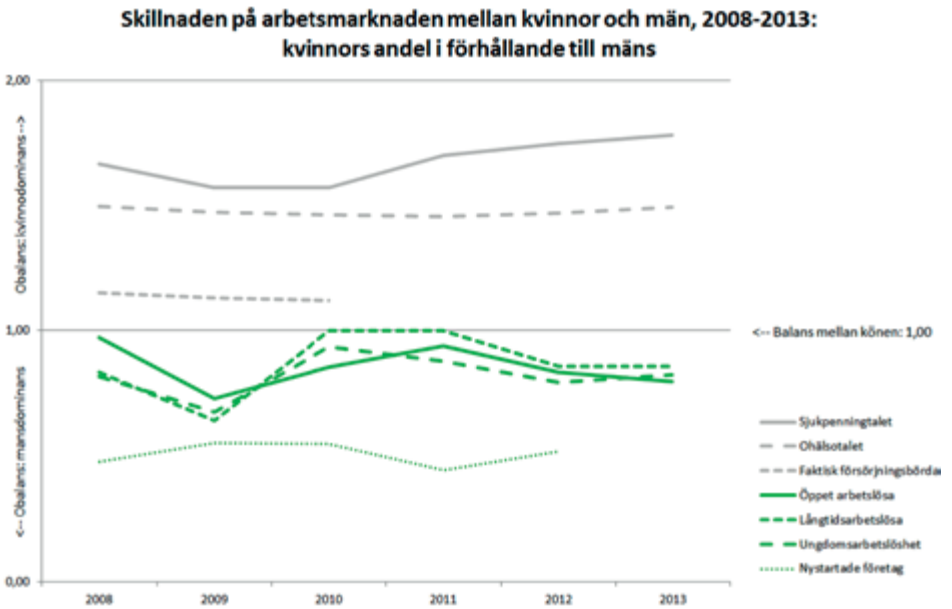
Detta är ett samlat mått som illustreras i form av ett diagram (se figur 13). En betydande del av de ingående måtten saknar uppgift om utländsk och svensk bakgrund, varför endast skillnaden mellan kvinnor och män redovisas här.

I Figur 13 visas utvecklingen av skillnaderna på arbetsmarknaden mellan män och kvinnor för de ingående mätvärdena för tidsperioden 2008–2013. Ett värde på 1 betyder att det finns balans mellan könen, ett värde närmare 0 betyder att det är högre andel män än kvinnor och ett värde närmare 2 betyder att det är högre andel kvinnor än män. Måtten Öppet arbetslösa, Långtidsarbetslösa, Ungdomsarbetslöshet och Nystartade företag har alla högre andel män än kvinnor. Måtten Sjukpenningtalet, Ohälsotalet och Faktisk försörjningsbörda har däremot högre andel kvinnor än män.

Observera att detta mått endast mäter skillnader mellan könen och inte beskriver den faktiska utvecklingen för respektive mått. Det kan exempelvis finnas en generell trend av minskad arbetslöshet för både män och kvinnor, men om minskningen är högre för det ena könet ökar skillnaderna.

Under åren 2010–2011 uppvisade de arbetsmarknadsrelaterade måtten en balanserad situation. Detta gäller särskilt långtidsarbetslösa. Det berodde på att männen, som haft en högre långtidsarbetslöshet än kvinnorna 2009, hade en relativt hög sänkning i långtidsarbetslöshet mellan 2009 och 2010. 2010 nådde männen samma nivå som kvinnorna. Även 2011 hade männen samma nivå på långtidsarbetslösheten som kvinnorna. Efter 2011 sjönk dock kvinnornas långtidsarbetslöshet i högre grad än männens, vilket gjorde att skillnaderna mellan könen åter ökade för denna indikator.

Noterbart i övrigt är att sjukpenningtalet sedan 2010 uppvisar allt större skillnader mellan könen.

Figur 13: Skillnader på arbetsmarknaden.

Källa: SCB, Försäkringskassan, Tillväxtanalys, Statnord, AMS. Bearbetning: Linus Rispling & Gustaf Norlén, Nordregio

7.

Mål 7: Skillnader inom utbildningssystemet mellan könen och mellan de med utländsk bakgrund och de med svensk bakgrund ska minska

Detta är ett samlat mått som illustreras i form av ett diagram (se figur 14) utifrån respektive ingående mått. Data angående svensk och utländsk bakgrund saknas, och angående män och kvinnor finns det bara data för mål 20 och 22. För mått 20 (behörighet till gymnasiet) finns bara data för år 2012.

Figuren ska tolkas på samma sätt som för mått 6, det vill säga den redovisar skillnaderna mellan män och kvinnor för de ingående måtten. Ett värde på 1 betyder att det finns balans mellan könen, ett värde närmare 0 betyder att det är högre andel män än kvinnor och ett värde närmare 2 betyder att det är högre andel kvinnor än män.

Vad gäller behörighet till gymnasiet (mått 20) var situationen i stort sett balanserad år 2012, med en liten övervikt för kvinnor. I fråga om mått 22 (andel av befolkningen i ålder 30–34 år med eftergymnasial utbildning) rådde en relativt stor obalans mellan 2008 och 2012, med kvinnodominans, där trenden varit att skillnaden mellan könen ökat något.

Figur 14: Skillnader på utbildningssystemet.

Källa: SCB. Bearbetning: Julien Grunfelder, Nordregio

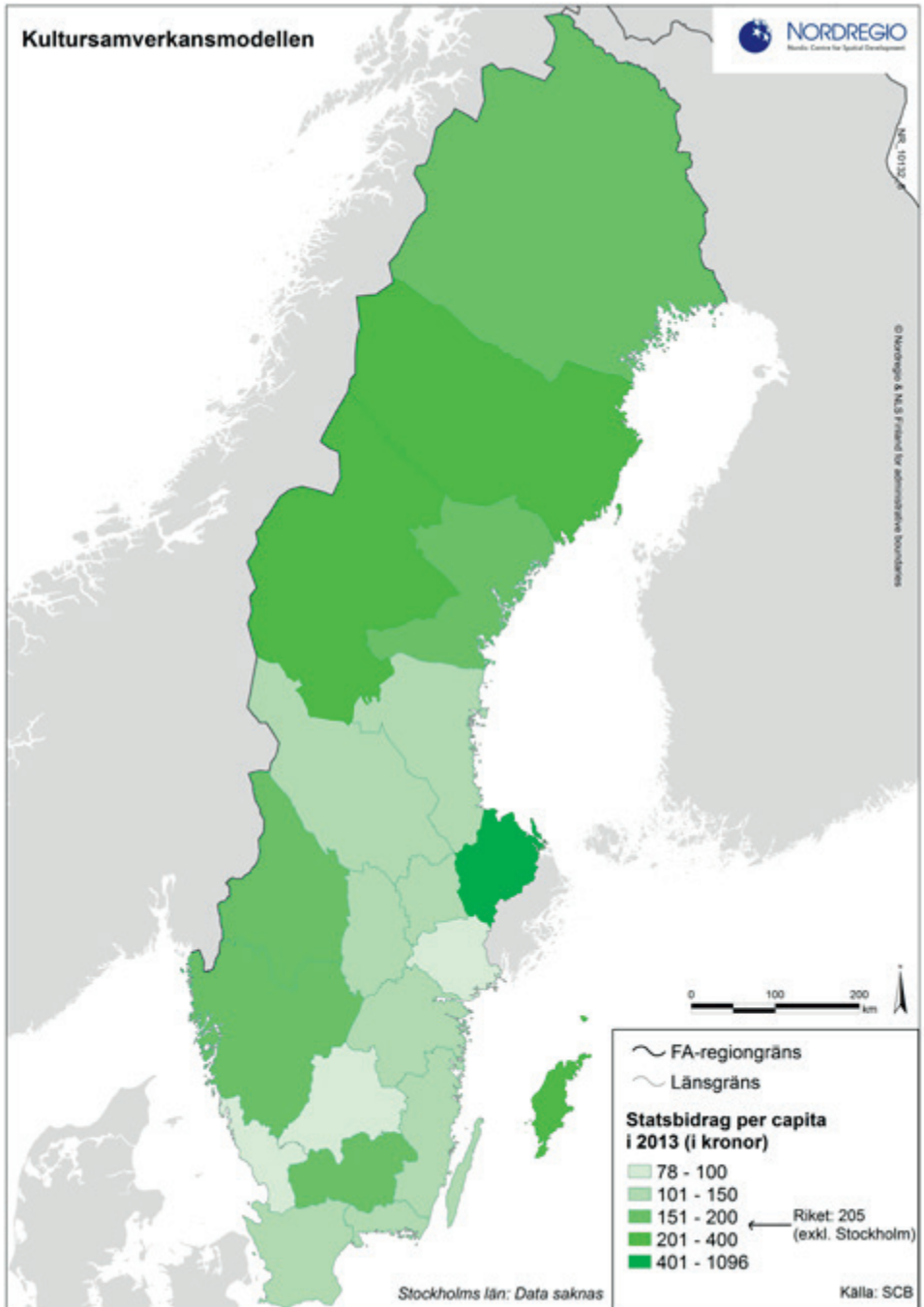
8.

Mål 8: Relativt sett ökade statsbidrag enligt kultursamverkansmodellen

Kultursamverkansmodellen är ett sätt att fördela statliga medel till regionala och lokala kulturverksamheter som infördes 2010. Modellen, som handläggs av kulturrådet, är en decentraliseringsreform vars mål är att ge ökat utrymme för regionala prioriteringar och beslutsfattande. Från början ingick endast fem län, men 2013 anslöt Värmland och samtliga övriga län utom Stockholm. Från och med 2014 ingår samtliga län.

Målet för Värmland är att behålla en topp fem position vad gäller totalt statsbidrag samt statsbidrag per capita. 2014 fick Värmland totalt drygt 50 miljoner kronor i bidrag vilket motsvarade 4 % av den totala bidragssumman. Trots den relativt låga andelen var Värmland på sjätte plats vad gäller totalt statsbidrag, detta beroende på att storstadsregionerna får betydligt högre summor i totalt bidrag. Figur 15 visar bidragsfördelningen per capita⁷ 2014 och även gällande detta ligger Värmland högt upp med en femteplats såväl 2013 som 2014. Regionen med högst bidrag per capita 2014 var Gotland på 392 kronor. Summan för Värmland var 183 kronor per capita och rikssnittet var 154 kronor per capita.

⁷ Bidragsfördelning per capita räknades ut med hjälp av befolkningssiffror från SCB. Information om bidragssummorna hämtades från kulturrådet.

Figur 15: Kultursamverkansmodellen. Källa: SCB och Kulturrådet. Bearbetning: Gustaf Norlén & Julien Grunfelder, Nordregio

9.

Mål 9: Värmland ska vara mer känt för sina styrkeområden och det vi vill att dessa förknippas med

Värmlandsstrategin har åtta utpekade styrkeområden. I vilken utsträckning som Värmland förknippas med sina styrkeområden mäts genom en attitydundersökning baserad på en webbpanel som hade 809 respondenter. Respondenterna får svara på frågan i vilken utsträckning man förknippar Värmland med de olika styrkeområdena och dess innehåll. Svarsalternativen har varit från 1 *inte alls* till 5 *mycket stor utsträckning* samt *vet ej*. Konfidensintervallet som används i denna undersökning är 95 %, det innebär att svaren är säkra till 95 %.

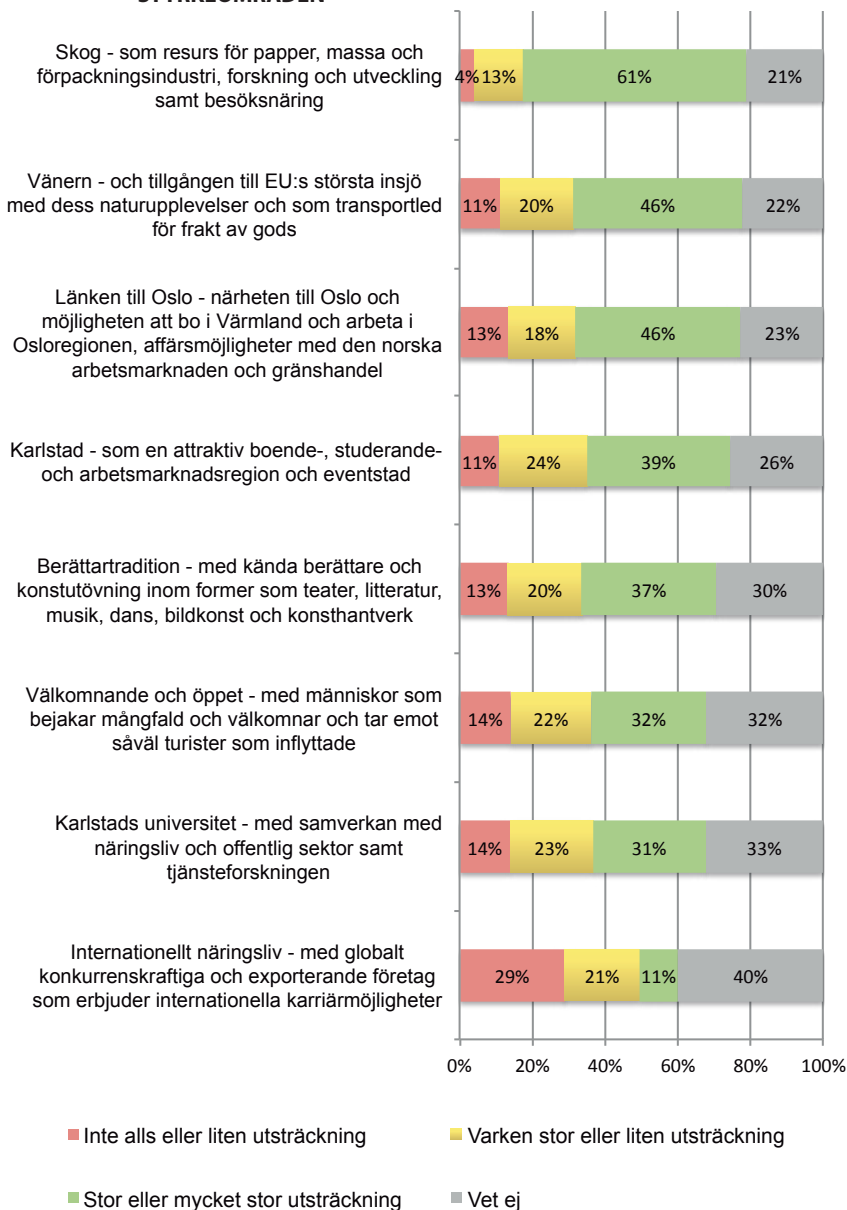
Basen utgörs av de 806 respondenter som uppgett att de hört talas om eller känner till Värmland. För att göra analysen mer statistiskt säkerställd summeras svarsalternativen 1 och 2 att motsvara ingen eller liten association mellan Värmland och styrkeområdet. Alternativ 4 och 5 summeras och motsvarar stor eller mycket stor association mellan Värmland och styrkeområdet.

En majoritet av respondenter förknippar Värmland med skogen. Skogen är den styrka som vi därmed förknippas starkast med, detta är statistiskt säkerställt. Det internationella näringslivet är den styrka som vi förknippas minst med, endast omkring 11 % förknippar Värmland med detta styrkeområde. Även denna position är statistiskt säkerställd. Däremellan befinner sig de andra styrkeområdena som Värmland förknippas ganska starkt med. Det är mellan 31 och 46 % som i stor eller mycket stor utsträckning förknippar Värmland med dessa andra styrkeområden. Den inbördes ordningen mellan dessa styrkeområden är dock inte statistiskt säkerställd.

I vilken utsträckning förknippar du Värmland med följande?

Bas: Hört talas om eller känner till Värmland (n=806)

STYRKEOMRÅDEN

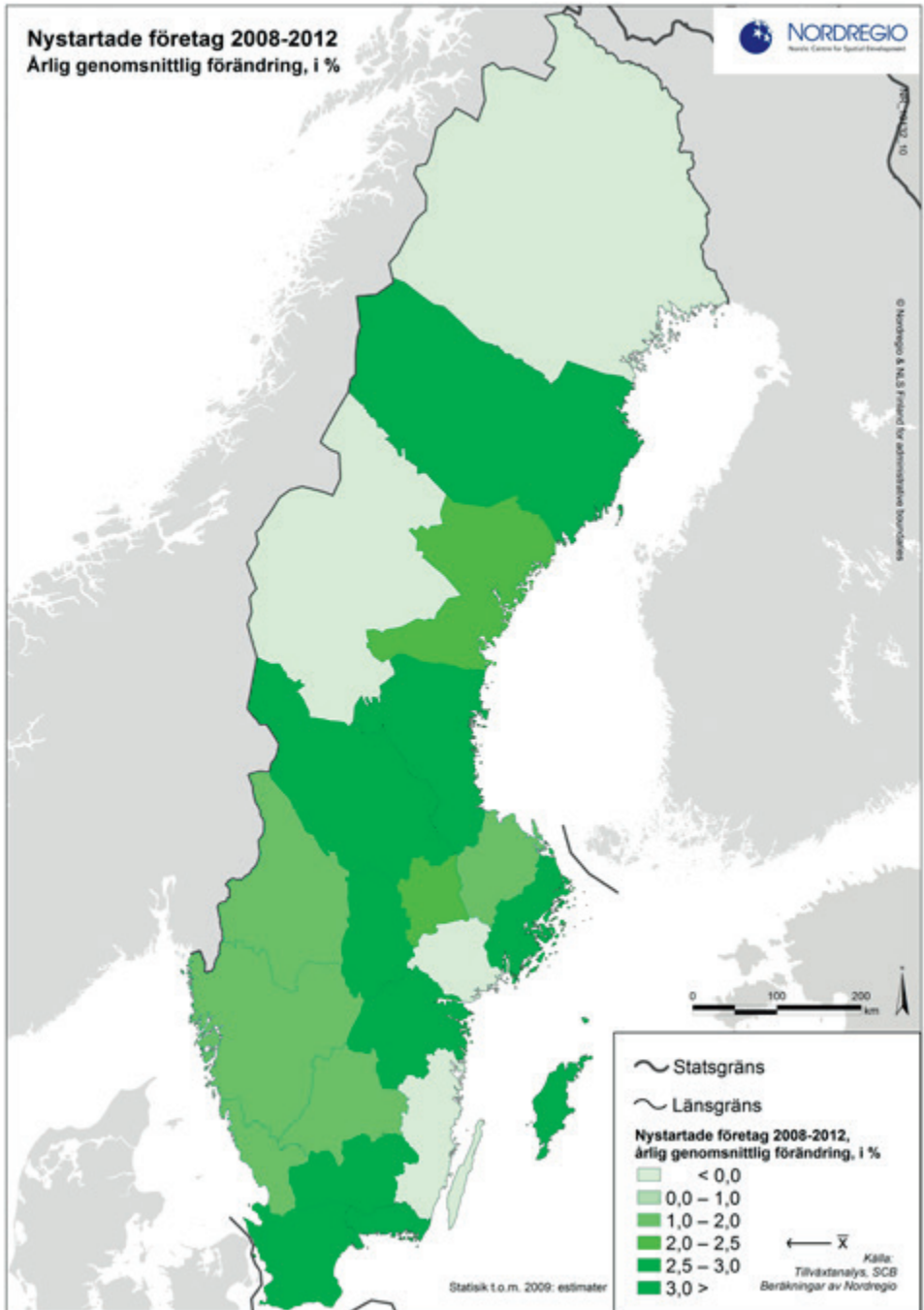
Figur 16: Attitydmätning kopplat till Värmlandsstrategins styrkeområden

10.

Mål 10: Antal nystartade företag ska närma sig riksgenomsnittet

Tre tabeller från Tillväxtanalys, *antal nya företag per 1 000 invånare*, *antal nya företag efter ledningens könssammansättning* och *antal nya företag efter härkomst*, har använts för att ta fram underlaget kring detta mål. För att göra uppgifter om totalfördelning och könsfördelning jämförbara har även befolkningsstatistik från SCB använts (för november föregående år). Notera att statistik för år 2009 och tidigare är estimerat baserat på nytt aktivitetskriterium för år 2010 (nytt aktivitetskriterium: från och med 2010; gammalt aktivitetskriterium: till och med 2010).

Figur 17 illustrerar den årliga genomsnittliga förändringen för nystartade företag i svenska län under åren som följt efter att den globala ekonomiska krisen inleddes, 2008–2012. Värmlands län har en lägre genomsnittlig förändring än riket, 1,1 % mot 2,3 %. Fyra län – Jämtland, Norrbotten, Södermanland och Kalmar – har lägre värden än Värmland. Högst genomsnittlig förändring under nämnda period har Gävleborg, Västerbotten, Blekinge och Gotland, alla över 3,0 %.

Figur 17: Nystartade företag 2008–2012. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio

En ögonblicksbild över läget för året med senast tillgängliga data, 2012, återfinns i Figur 18. Antal nystartade företag har här relaterats till befolkningen i arbetsför ålder (16–64 år), det vill säga den grupp som sannolikt bedöms kunna starta nya företag. Värmlands län hör med ett värde på 9,0 till den tredjedel av länen som hade lägst andel nystartade företag. Riksgenomsnittet var 11,5.

Pajdiagrammen i kartan visar könsfördelning på ledningsnivå i de nystartade företagen 2012. Andelen nystartade företag per 1000 invånare med kvinnor i ledningen i Värmland var 2,8 %. Lägst andel i Sverige hade Västernorrlands län (2,1 %), högst Stockholms län (5,1 %). Siffran för riket var 3,6 %.

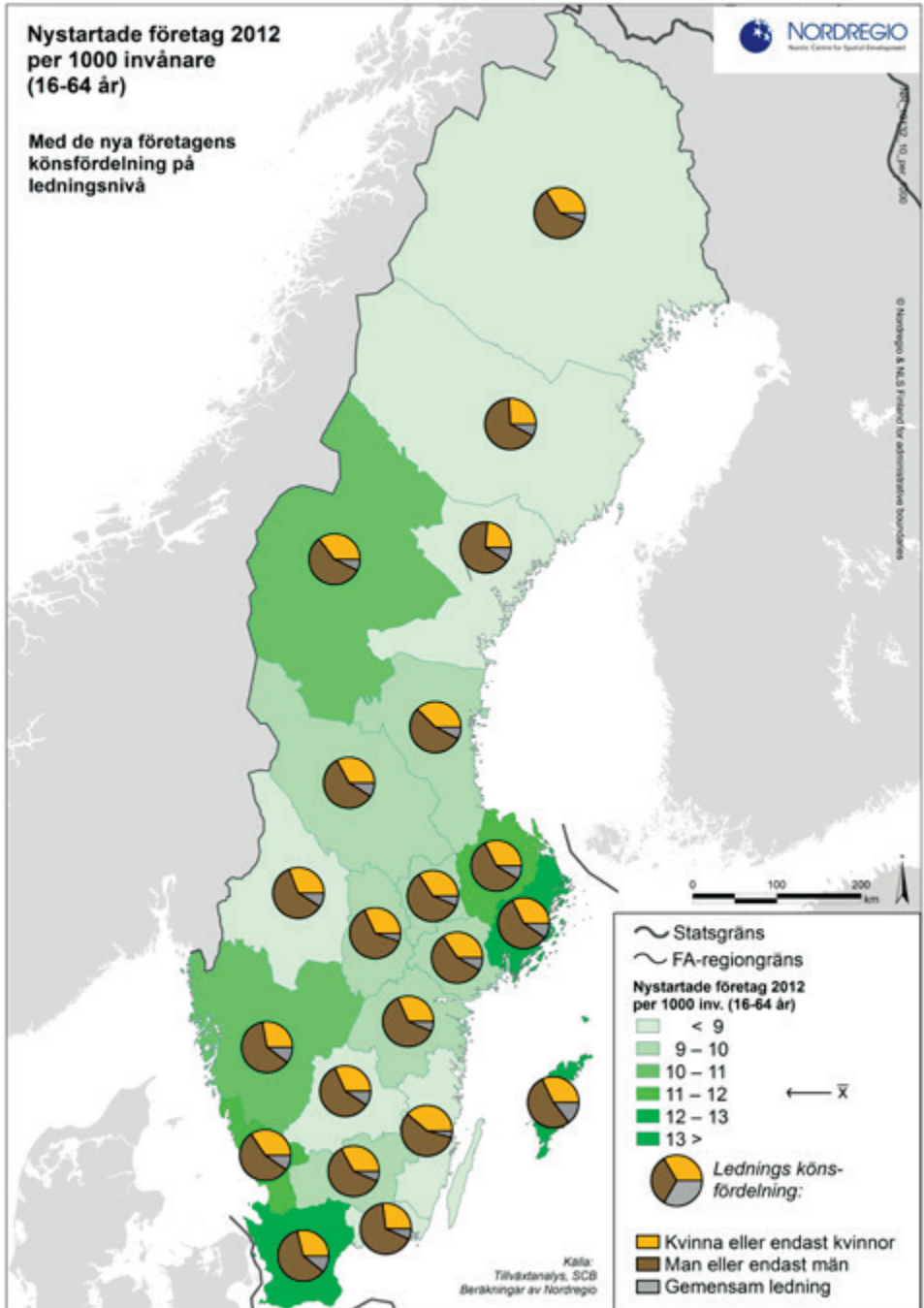
För nystartade företag finns också statistik över utländsk och ej utländsk bakgrund.⁸ Denna statistik innehåller dock även en tredje kategori, bortfall, som är relativt stor och också skiljer sig åt mellan länen. Bortfallet förekommer för alla län, och är för 2012 som lägst 1,08 % och som högst – faktiskt för Värmland län – 4,93 %. På grund av denna stora variation presenteras kategorin utländsk och ej utländsk bakgrund i ett separat diagram, Figur 19. Med reservationen att bortfallet har uteslutits i detta diagram kan konstateras att Värmlands län är bland de län som har högst andel nystartade företag ledda av personer med utländsk bakgrund. Storstadslänen, Västmanlands, Blekinge, Kalmar och Södermanlands län har förvisso högre andelar men därefter följer Värmland.

Nystartade företag per 1000 invånare 16-64 år samt lednings könsfördelning				
Region	Antal	Andel kvinna eller enbart kvinnor	Andel man eller enbart män	Andel gemensam
Sverige	11,5	31,3 %	60,0 %	8,7 %
Stockholms län	15,8	32,3 %	58,2 %	9,5 %
Uppsala län	11,4	32,5 %	58,8 %	8,8 %
Södermanlands län	9,9	34,3 %	57,6 %	8,1 %
Östergötland län	9,2	31,5 %	62,0 %	6,5 %
Jönköpings län	8,5	31,8 %	58,8 %	9,4 %
Kronobergs län	9,4	33,0 %	60,6 %	6,4 %
Kalmar län	8,8	38,6 %	56,8 %	4,5 %
Gotlands län	13,1	32,1 %	53,4 %	14,5 %
Blekinge län	8,9	27,0 %	66,3 %	6,7 %
Skåne län	12,1	28,9 %	60,3 %	10,7 %
Hallands län	11,3	34,5 %	55,8 %	9,7 %
Västra Götalands län	10,8	27,8 %	62,0 %	10,2 %
Värmlands län	9,0	31,1 %	60,0 %	8,9 %
Örebro län	9,4	31,9 %	62,8 %	5,3 %
Västmanlands län	9,4	34,0 %	59,6 %	6,4 %
Dalarnas län	10	33,0 %	58,0 %	9,0 %
Gävleborgs län	9,3	37,6 %	54,8 %	7,5 %
Västernorrlands län	8,8	23,9 %	67,0 %	9,1 %
Jämtlands län	11	35,5 %	57,3 %	7,3 %
Västerbottens län	8,9	25,8 %	66,3 %	7,9 %
Norbottens län	8,6	33,7 %	60,5 %	5,8 %

Figur 18:1: Nystartade företag 2012 per 1000 invånare. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio

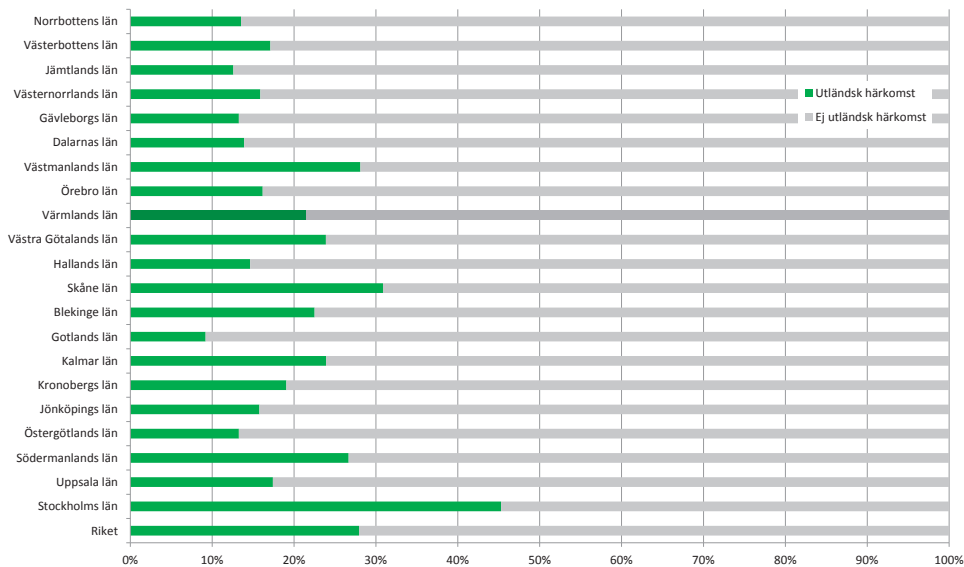
⁸ Utländsk härkomst innebär antingen att vederbörande själv är utrikesfödd eller att dennes båda föräldrar är utrikesfödda.

Figur 18.2: Nystartade företag 2012 per 1000 invånare. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio

Nystartade företag 2012 ledda av personer med utländsk och ej utländsk härkomst, i %

Figur 19: Nystartade företag 2012 ledda av personer med utländsk och ej utländsk härkomst, i %.

Källa: Tillväxtanalys, SCB. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio

11.

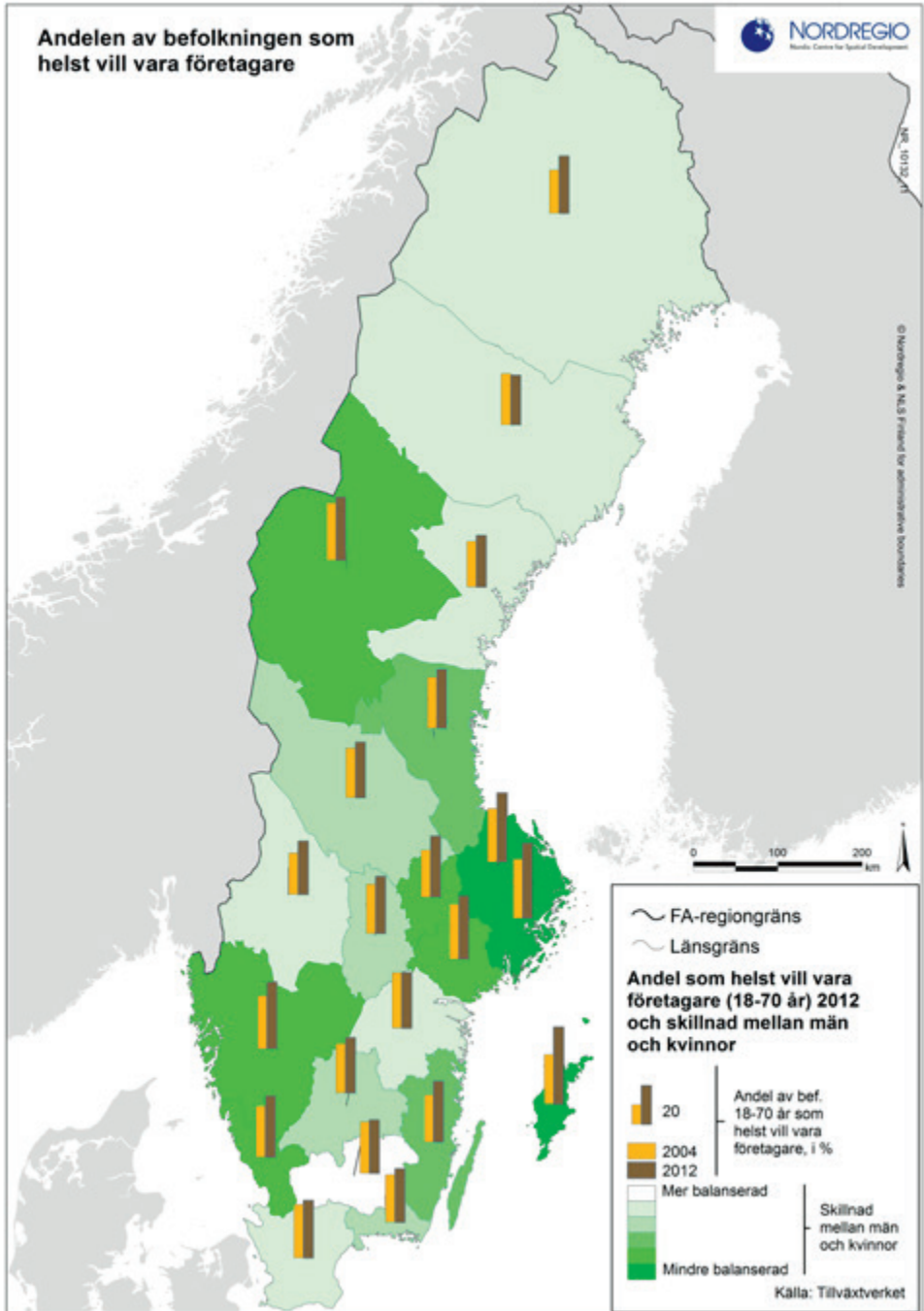
Mål 11: Andelen som vill vara företagare ska öka

Mäts enligt Tillväxtverkets entreprenörskapsbarometer. 2012 bestod undersökningen av ett urval på 25 000 hushåll varav 13 000 deltog i undersökningen vilket motsvarar en svarsfrekvens på 52 %. Endast två undersökningar – 2004 och 2012 – har omfattat befolkningen 18–70 år, de övriga har fokuserat på yngre personer.

Entreprenörskapsbarometern är en undersökning som gjorts sju gånger mellan 2003 och 2012. Fram till 2008 gjordes den av Nutek och därefter tog Tillväxtverket över. Undersökningen försöker kartlägga attityder till företagande och är baserad på telefonintervjuer från ett urval av personer mellan 18–70 år. En av de frågor som ställts i telefonintervjuerna är om man helst vill vara företagare eller anställd.

Figur 20 visar andelen av de tillfrågade som uppgav att de helst vill vara företagare år 2004 och 2012. Den region där flest uppgav att de helst vill vara företagare 2012 var Gotland med 39 %. I Värmland var motsvarande siffra 27 % vilket är lägre än riksnittet på 32 %. Det är dock en ökning sedan den första undersökningen 2004 då endast 21 % uppgav att de helst ville vara företagare – vilket i den undersökningen var lägst i riket. Varken ökningen eller skillnaden mot riket är dock statistiskt säkerställd.

Figur 20 visar också skillnaden i svar mellan män och kvinnor. 2012 var det i Värmland 32 % av männen och 20 % av kvinnorna som svarade att de helst vill vara företagare. Detta är mer balanserat än i de flesta andra regioner.

Figur 20: Andelen av befolkningen som helst vill vara företagare.

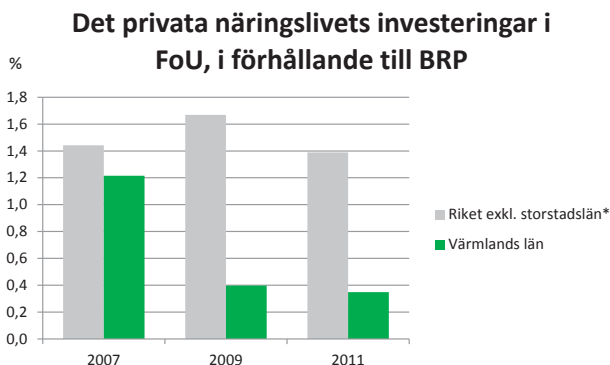
Källa: Tillväxtverket. Bearbetning: Gustaf Norlén & Julien Grunfelder, Nordregio

12.

Mål 12: Det privata näringslivets investeringar i forskning och utveckling ska öka till samma nivå som riket exklusive storstadslänen

Investeringar i forskning och utveckling är viktiga för en regions konkurrenskraft. Statistiken möjliggör en nedbrytning av det privata näringslivets investeringar i forskning och utveckling och för att göra investeringarna jämförbara sätts de här i relation till bruttoregionprodukten.

I fråga om det privata näringslivets investeringar i forskning och utveckling (FoU) i förhållande till bruttoregionalprodukten låg Värmlands län år 2007 under, men nära, riksgenomsnittet (exklusive storstadslänen) – se Figur 21.⁹ Skillnaden mellan Värmland och riket var endast drygt 0,2 % 2007: 1,21 % mot 1,44 %. För de två därpå följande mätbara åren, 2009 och 2011, har dock skillnaden ökat och Värmlands värden ligger markant lägre än rikets (exklusive storstadslänen). Både år 2009 och 2011 var siffrorna för Värmland cirka en fjärdedel av rikets (exklusive storstadslänen). Trenden är alltså nedåtgående. I sammanhanget ska dock betonas avsaknaden av en längre tidsserie: statistik fanns inte tillgänglig före 2007, och därefter endast vartannat år (2009 och 2011).

Figur 21: Det privata näringslivets investeringar i (forskning och utveckling (FoU), i förhållande till bruttonationalprodukten (BRP). Storstadslänen (Stockholm, Västra Götaland, Skåne) exkluderade. Även Gävleborg och Gotland har exkluderats på grund av avsaknad av data. Källa: SCB. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio

⁹ Storstadslänen definieras som Stockholm, Västra Götaland, Skåne. Även Gävleborg och Gotland har exkluderats p.g.a. avsaknad av data under ett av måtåren. Beräknat utifrån SCB:s tabeller "Bruttoregionprodukt (BRP, ENS95), löpande priser, mnkr efter region och år" och "Utgifter för egen FoU, mnkr efter region och vartannat år" (även benämnd "Företagens utgifter och personalresurser för egen FoU efter region (län). Vartannat år 2007–2011").

Det kan också nämnas att många andra län haft nedgångar särskilt mellan 2009 och 2011 (även om minskningen sällan är så stor som för Värmland). (Se Figur 22.)

Det privata näringslivets investeringar i forskning och utveckling (FoU) i förhållande till bruttonationalprodukt (BRP), i %*

	2007	2009	2011
Stockholms län	2,9	2,7	2,7
Uppsala län	2,1	1,9	1,7
Södermanlands län	1,1	1,8	1,7
Östergötlands län	4,2	5,5	5,0
Jönköpings län	1,1	1,4	1,2
Kronobergs län	1,0	1,3	0,9
Kalmar län	0,4	0,6	0,4
Blekinge län	2,9	3,0	2,8
Skåne län	3,9	3,5	3,3
Hallands län	0,3	0,6	0,5
Västra Götalands län	3,3	3,7	3,5
Örebro län	1,5	1,6	1,1
Västmanlands län	1,5	2,4	1,7
Dalarnas län	1,3	1,3	1,2
Västernorrlands län	0,7	0,8	0,8
Jämtlands län	0,1	0,1	0,1
Västerbottens län	0,7	0,6	0,5
Norrbottens län	1,0	0,7	0,4
Värmlands län	1,2	0,4	0,3
Riket exkl. storstads-län*	1,4	1,7	1,4

* Riket exkl. storstads-län = Stockholms län, Västra Götalands län och Skåne län.
Gävleborgs län och Gotlands län är utelämnade på grund av att data saknas.

Figur 22: Det privata näringslivets investeringar i forskning och utveckling i förhållande till bruttonationalprodukt, i %.
Källa: SCB. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio

13.

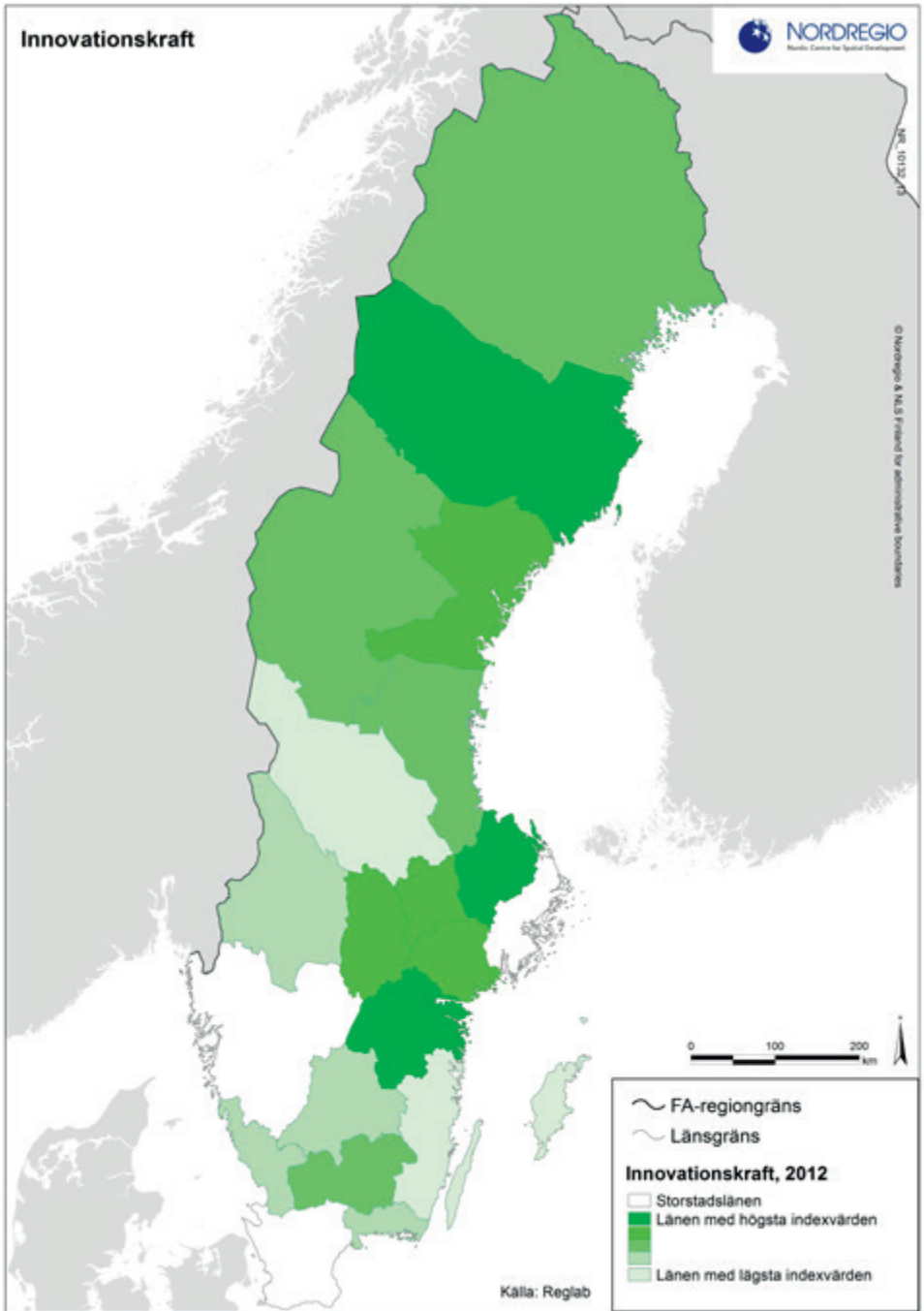
Mål 13: Ökad innovationskraft så att Värmland närmar sig riksgenomsnittet exklusive storstadslänen

Reglabs innovationsindex utvecklades 2011 som ett verktyg för att beskriva regionernas förutsättningar och förmåga till ekonomisk förnyelse. Avsikten är att det ska uppdateras vart tredje år och att man på så sätt ska kunna följa en trend. Indexet är indelat i tre övergripande områden: grundförutsättningar, förmåga till förnyelse och marknadsförmåga. Var och en av dessa övergripande områden består i sin tur av ett antal indikatorer. Allt detta sammantaget bygger sedan ett index där riket har värdet 100¹⁰.

Figur 23 visar resultatet av innovationsindex för 2012 (exklusive storstadslänen Stockholm, Västra Götaland och Skåne). Värmlands indexvärde 2012 var 78,9 vilket är en minskning sedan 2010 då regionen hade ett indexvärde på 85,7.

¹⁰ Det samlade indexvärdet, som Figur 23, bygger på är ett genomsnitt av index för de övergripande områdena: Grundförutsättningar, Förnyelseförmåga och Marknadsförmåga. (www.reglab.se)

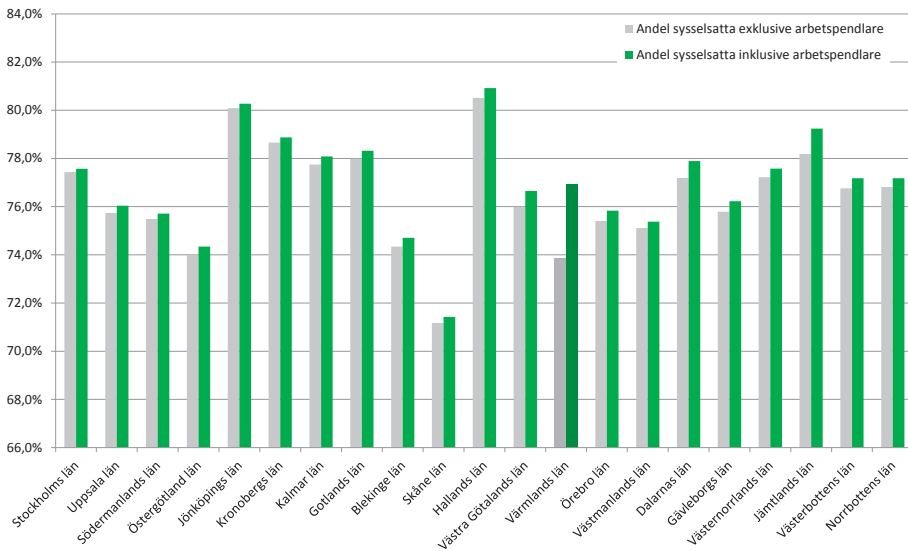
Figur 23: Innovationskraft 2011. Källa: Reglab. Bearbetning: Gustaf Norlén & Julien Grunfelder, Nordregio

14.

Mål 14: Andelen förvärvsarbetande (förvärvsfrekvens) ska vara högre än riksgenomsnittet

Med förvärvsarbetande i nattbefolkningen avses den förvärvsarbetande befolkningen redovisat efter bostadens belägenhet (och inte efter arbetsplatsens belägenhet som för dagbefolkningen). Detta mått tar med andra ord även med pendling och som Figur 24 visar är detta i synnerhet relevant för Värmland då många av de boende i länet arbetspendlar till Norge.

Andel sysselsatta per län i åldern 20-64 år 2010, exklusive och inklusive arbetspendling från Sverige till Norge

Figur 24: Andel sysselsatta per län i åldern 20-64 år 2010, exklusive och inklusive arbetspendling från Sverige till Norge (diagram). Källa: Statnord. Bearbetning: Johanna Roto, Nordregio

Figur 25 visar andelen sysselsatta i de olika länen inklusive- och exklusive arbetspendling till Norge. Inte helt oväntat har länen närmast den norska gränsen störst andel arbetspendlare dit. Värmland är det län som har störst andel arbetspendling till Norge med 3,1 % av den arbetsföra befolkningen. Tvåa är Jämtland med 1,05 % och trea Dalarna med 0,70 %.

Andel sysselsatta ålder 20-64 år per län i Sverige, exkl./inkl. arbetspendling från Sverige till Norge

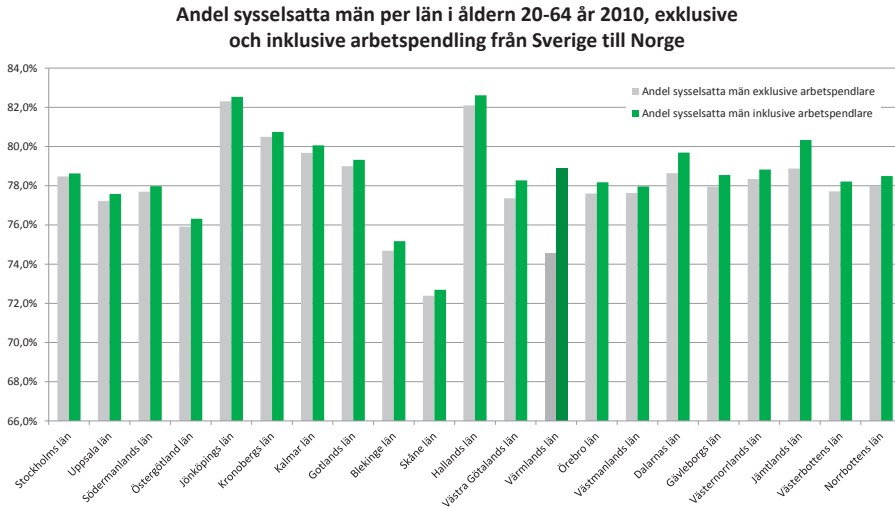
Andel sysselsatta per län i åldern 20-64 år 2010, exklusive och inklusive arbetspendling från Sverige till Norge

Län	Andel sysselsatta exklusive arbetspendlare	Andel sysselsatta inklusive arbetspendlare
Stockholms län	77,4%	77,6%
Uppsala län	75,7%	76,0%
Södermanlands län	75,5%	75,7%
Östergötland län	74,0%	74,3%
Jönköpings län	80,1%	80,3%
Kronobergs län	78,7%	78,9%
Kalmar län	77,8%	78,1%
Gotlands län	78,0%	78,3%
Blekinge län	74,3%	74,7%
Skåne län	71,2%	71,4%
Hallands län	80,5%	80,9%
Västra Götalands län	76,0%	76,7%
Värmlands län	73,9%	76,9%
Örebro län	75,4%	75,8%
Västmanlands län	75,1%	75,4%
Dalarnas län	77,2%	77,9%
Gävleborgs län	75,8%	76,2%
Västernorrlands län	77,2%	77,6%
Jämtlands län	78,2%	79,2%
Västerbottens län	76,8%	77,2%
Norrbottens län	76,8%	77,2%

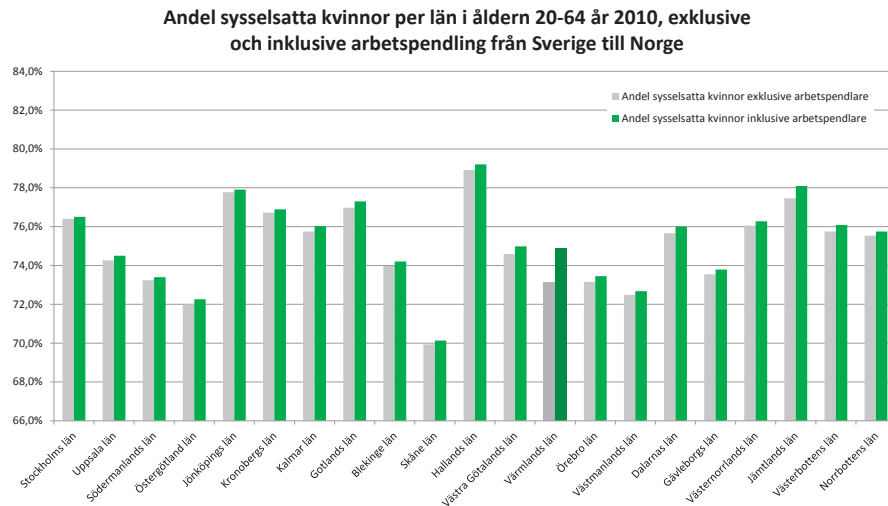
Figur 25: Andel sysselsatta ålder 20-64 år 2010 per län i Sverige, exkl./inkl. arbetspendling från Sverige till Norge (tabell).

Källa: Statnord. Bearbetning: Johanna Roto, Nordregio

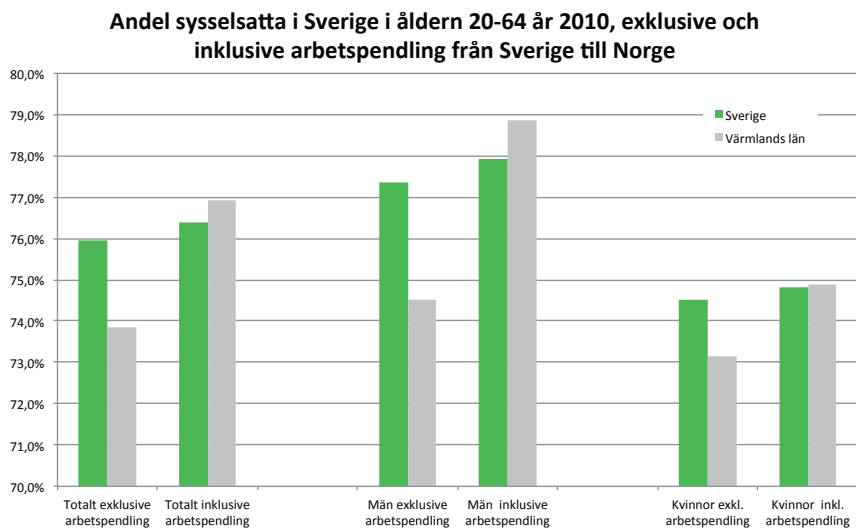
Figur 26 och Figur 27 visar hur sysselsättningen inklusive arbetspendlingen till Norge ser ut uppdelat på män och kvinnor. Värt att lägga märke till är att en högre andel män (4,4 % av arbetskraften) än kvinnor (1,8 %) arbetspendlar till Norge från Värmland.

Figur 26: Andel sysselsatta män per län i åldern 20-64 år 2010, exklusive och inklusive arbetspendling från Sverige till Norge. Källa: Statnord. Bearbetning: Johanna Roto, Nordregio

Figur 27: Andel sysselsatta kvinnor per län i åldern 20-64 år 2010, exklusive och inklusive arbetspendling från Sverige till Norge. Källa: Statnord. Bearbetning: Johanna Roto, Nordregio

Figur 28: Andel sysselsatta i åldern 20-64 år exklusive och inklusive arbetspendling från Sverige till Norge.

Källa: SCB och Region Värmland

15.

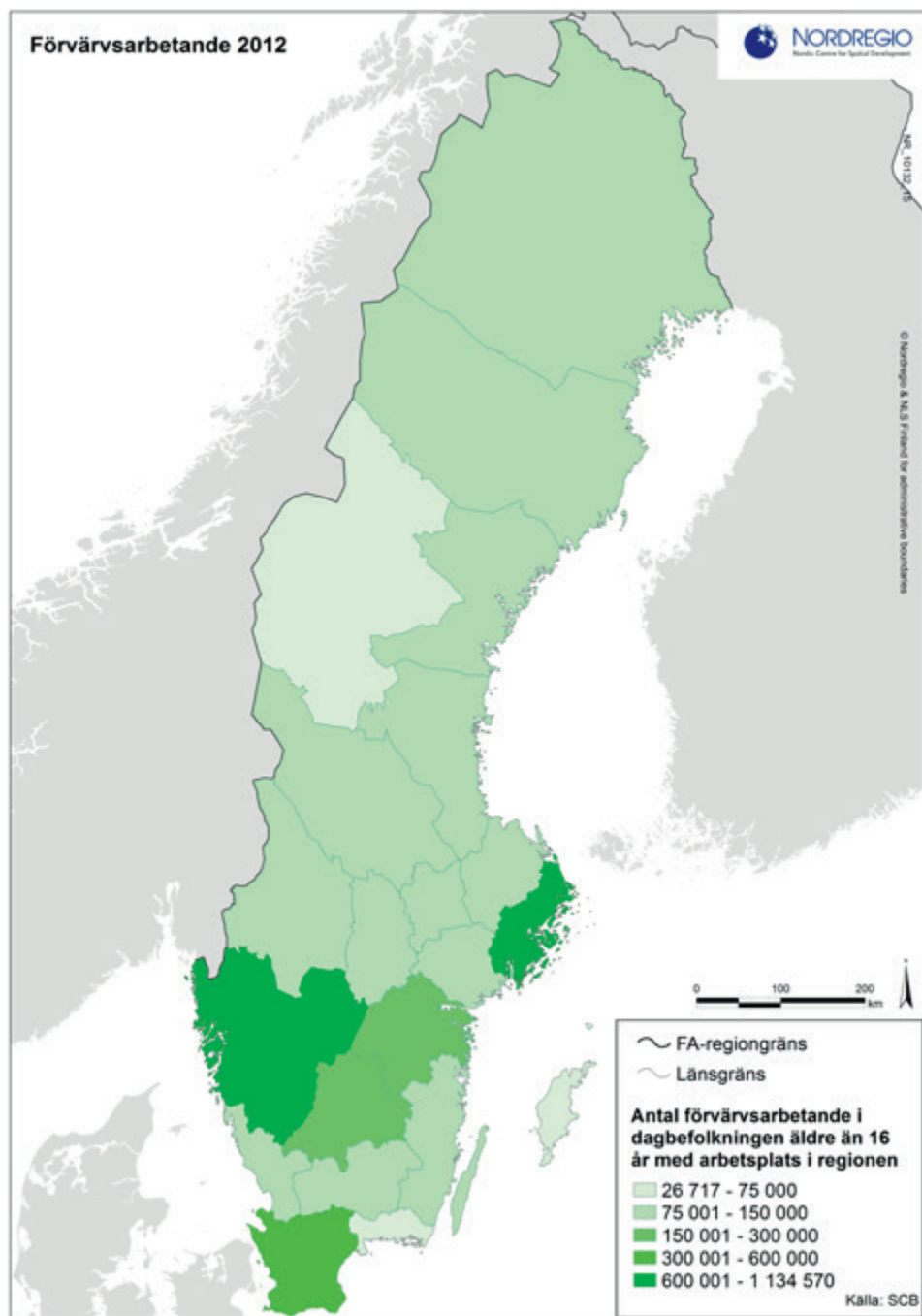
Mål 15: Antalet förvärvsarbetande 16 år och äldre i Värmland ska öka med 5 000

Antalet förvärvsarbetande i dagbefolkningen visar hur många som arbetar i en region oavsett om de bor där eller ej. På så vis kan man visa på hur många arbetstillfällen som finns i olika regioner.

Figur 29 visar antal förvärvsarbetare i dagbefolkningen 2012, det vill säga antal förvärvsarbetare med arbetsplats i regionen¹¹. 2012 var det 121 481 som förvärvsarbetade i Värmland. Av dessa var 52 % (63 240) män och 48 % (58 241) kvinnor. Detta motsvarar rikssnittet vad gäller könsfördelning.

Sedan 2008 har antalet förvärvsarbetare av dagbefolkningen i Värmland ökat med 1579 personer. Notera att denna ökning framförallt har bestått av kvinnor. Av de 1579 personer var 1309 kvinnor och 270 män.

¹¹ Statistiken kommer från SCB:s registerbaserade arbetsmarknasstatistik (RAMS) – www.scb.se/rams

Figur 29: Förvärsarbetande 2012. Bearbetning: Julien Grunfelder, Nordregio

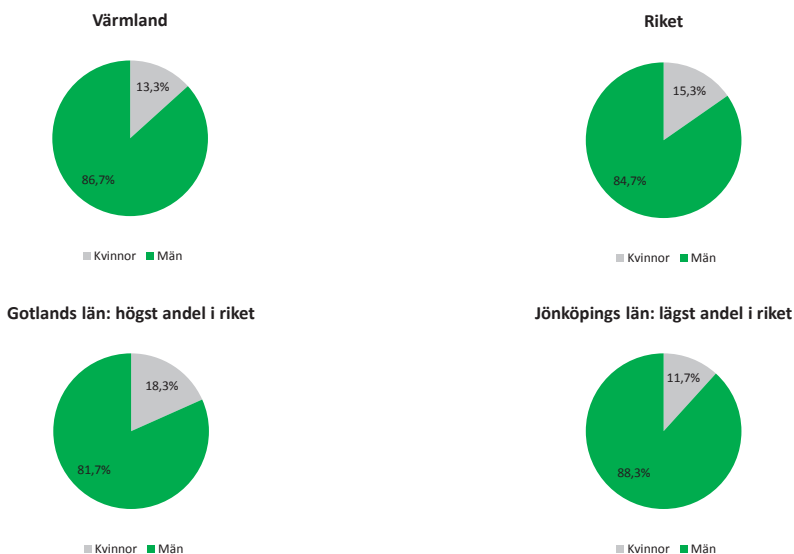
16.

Mål 16: Andelen kvinnor som är representerade i styrelser ska öka

Målet mäts genom att kartlägga styrelsrepresentationen i bolag med minst fem miljoner i omsättning eller minst fem anställda.

Gotland, Stockholm, Södermanland och Jämtland var de fyra län i Sverige som hade högst andel kvinnor representerade i styrelser, både avseende ledamotsnivå och bolagsnivå, år 2011, vilket framgår av rankingen Figur 31. Lägst andelar kvinnor i båda kategorierna hade Jönköping samt Kronoberg och Värmland.¹² Fördelningen på ledamotsnivå redovisas också i form av pajdiagram i Figur 30.

Andelen kvinnor i styrelser på ledamotsnivå 2011, procent
Diagrammet visar Värmland, riket samt de två län med högst respektive lägst andel

Figur 30: Andel kvinnor i styrelser på ledamotsnivå 2011, i %: i Värmland, riket samt de två län med högst respektive lägst andel.

Källa: ALMI. Bearbetning: Linus Risppling, Nordregio

¹² Medräknade i denna statistik från Almi är aktiebolag i Sverige med över 5 anställda och/eller 5 miljoner i omsättning. Berörda bolag har minst en styrelseledamot.

Svenska län rankade efter andelen kvinnor representerade i styrelser på ledamotsnivå, 2011

Placering	Län	Andel kvinnor
1	Gotland	18,3%
2	Stockholm	17,6%
3	Södermanland	16,4%
4	Jämtland	16,1%
5	Uppsala	15,7%
	<i>Riket</i>	<i>15,3%</i>
6	Gävleborg	15,3%
7	Norrbottn	15,2%
8	Västmanland	15,1%
9	Örebro	15,0%
10	Skåne	14,7%
11	Västra Götaland	14,5%
12	Dalarna	14,4%
13	Västerbotten	14,4%
14	Halland	14,0%
15	Blekinge	13,8%
16	Västernorrland	13,6%
17	Kalmar	13,5%
18	Östergötland	13,3%
19	Värmland	13,3%
20	Kronoberg	13,0%
21	Jönköping	11,7%

Svenska län rankade efter andelen kvinnor representerade i styrelser på bolagsnivå, 2011

Placering	Län	Andel kvinnor
1	Gotland	28,8%
2	Stockholm	26,9%
3	Jämtland	26,3%
4	Södermanland	25,2%
5	Dalarna	23,8%
	<i>Riket</i>	<i>23,7%</i>
6	Norrbottn	23,7%
7	Uppsala	23,6%
8	Västmanland	23,2%
9	Gävleborg	23,1%
10	Skåne	23,0%
11	Örebro	22,9%
12	Västerbotten	22,7%
13	Västra Götaland	22,5%
14	Kalmar	21,8%
15	Halland	21,3%
16	Blekinge	20,8%
17	Västernorrland	20,8%
18	Östergötland	20,7%
19	Kronoberg	20,7%
20	Värmland	20,0%
21	Jönköping	20,0%

Figur 31: Svenska län rankade efter andelen kvinnor representerade i styrelser på ledamots- och bolagsnivå 2011.

Källa: ALMI. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio

17.

Mål 17: Utsläppen av växthusgaser ska minska mer i Värmland än i riket som helhet

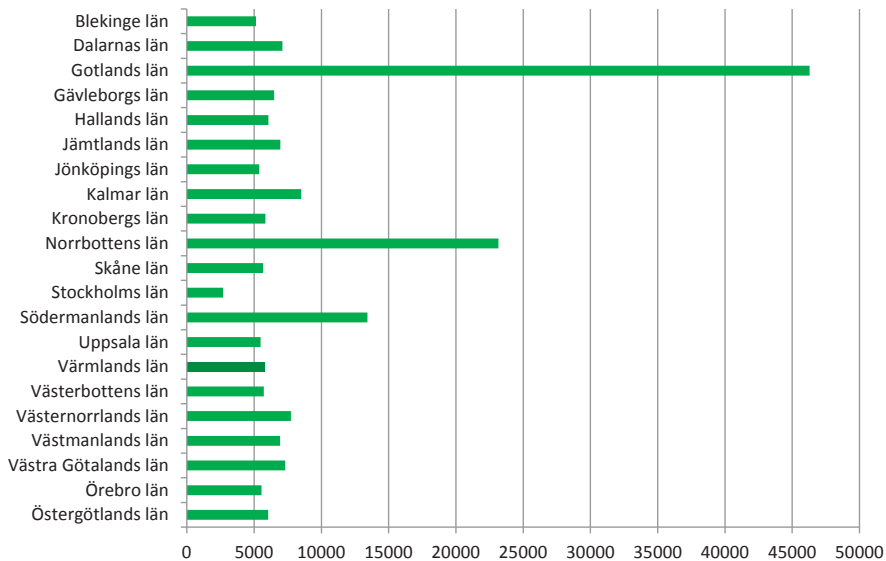
Mål 17 är ett av tre mål i Värmlandstrategin som har fokus på energi och klimat. De andra målen inom denna kategori, mål 18 och 19, berör energieffektivisering respektive användning av förnybar energi. Avsikten med mål 17 är att utsläppen av växthusgaser procentuellt ska minska mer i Värmland än i riket som helhet.

Förändringen i utsläpp av växthusgaser över tid kan illustreras på flera sätt. I Figur 32 redovisas ökning och minskning av växthusgasutsläpp (kg CO₂) som årlig genomsnittlig förändring i procent för åren 2006–2011. Tillgängligheten på statistik har här varit avgörande för vilka år som redovisas, då data för åren 2002–2005 saknas.¹³ Minusvärden innebär genomsnittlig årlig minskning av utsläpp. Siffran för riket var under denna period -1,3 %, för Värmland -2,8 %. Utsläppen av växthusgaser har således minskat mer för Värmland än för riket under den senast mätbara perioden.

¹³ Tidserie endast tillgänglig för år: 2001–2001 och 2006–2011. Källa: Naturvårdsverket (miljomal.se): <http://www.miljomal.se/Miljomalen/Alla-indikatorer/Indikatorsida/?iid=77&pl=1>. Rubrik: Klimatpåverkande utsläpp. Presentationsvariabel: Mängd CO₂-ekvivalenter (kg/inv.). Mängden CO₂-ekvivalenter har räknats om från kg/inv. till absoluta tal med hjälp av SCB:s befolkningstal.

Utsläpp av växthusgaser per capita (kg CO₂/inv) 2011

Figur 33: Utsläpp av växthusgaser per capita (kg CO₂ per invånare) 2011.

Källa: Naturvårdsverket. Bearbetning: Gustaf Norlén och Linus Rispling, Nordregio

Foto: Odd Råberg

18.

Mål 18: Energieffektiviseringen i Värmland ska vara högre än för riket

Värmlandsstrategins andra mål som berör energi och klimat är nummer 18: Energieffektiviseringen i Värmland ska vara högre än för riket, mätt som minskning av slutgiltig energianvändning i relation till bruttoregionprodukten (BRP).

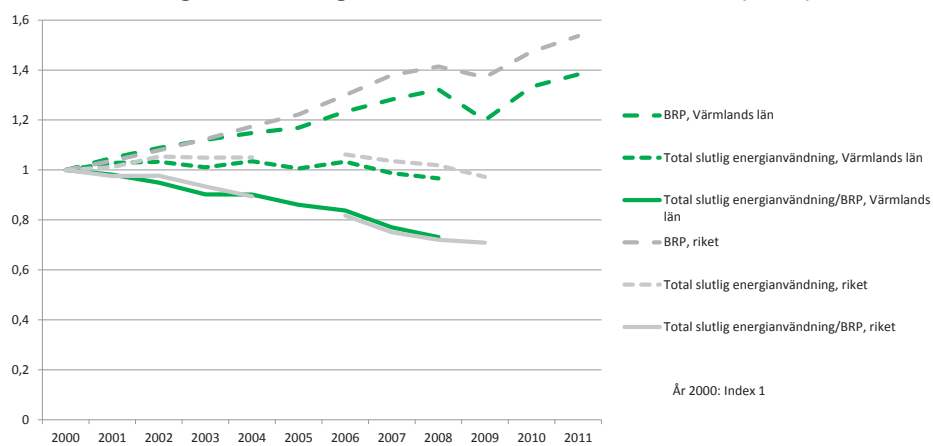
Utvecklingen över tid för detta mål visas i indexerad form i Figur 34, där indexvärdet 1 utgör år 2000. Som namnet på målet indikerar mäts energieffektiviseringen som den slutliga energianvändningen (mäts i MWh/TWh) i relation till bruttoregionprodukten (BRP, i miljoner svenska kronor).¹⁵ Med energianvändning avses konsumtion, i motsats till produktion. Det senare alternativet har valts bort bland annat på grund av begränsad datatillgång.

Total energieffektivisering redovisas i diagrammet med heldragen linje, grön för Värmlands län och grå för riket. Värdena har sedan år 2000 varit stadigt sjunkande i både Värmland och riket, det vill säga energieffektiviseringen har fortgått kontinuerligt. Då riktningen varit i stort sett densamma kan endast små skillnader mellan Värmland och riket noteras under dessa år. Energieffektiviseringen var något högre i Värmland än riket under åren 2002–2003, medan det omvända förhållandet gällde för åren 2006–2008.

För detta mål förekommer av sekretesskäl ett antal luckor i statistiken för energistatistiken, närmare bestämt 2009–2011 (Värmlands län) samt 2005 och 2010–2011 (riket). Därför är nämnda år blanka i diagrammet.

¹⁵ Källa: SCB. Energidata: Slutlig energianvändning, exklusive el och fjärrvärme. Även exklusive sol- och vindkraft (saknas i ursprungsdata). I originalstatistik: 2000–2008: Energidata (MWh) efter region, kategori, energityp och år. Variabelnamn: Summa förbrukarkategori. 2009–2011: Slut användning (MWh), efter län och kommun, förbrukarkategori samt bränsletyp. Variabelnamn: Total Energi. BRP-data 2000–2011: Tabellnamn: "Bruttoregionprodukt (BRP, ENS95), löpande priser, mnkr efter region och år".

Energieffektivisering i Värmlands län och riket, 2000-2011 (index)

Figur 34: Energieffektivisering i Värmlands län och riket, 2000–2011 (index).

Källa: SCB. Bearbetning: Gustaf Norlén och Linus Rispling, Nordregio

19.

Mål 19: Andelen förnybar energianvändning av slutgiltig energianvändning i Värmland ska öka

Det tredje målet inom energi och klimat är nummer 19, andelen förnybar energianvändning av slutgiltig energianvändning i Värmland ska öka (mäts exkl. el och fjärrvärme). Liksom mål 18 redovisas detta mål ur ett användarperspektiv, det vill säga i stället för produktionen av energi presenteras den slutliga användningen (konsumtionen). Målet mäts med två variabler: mängden förnybara energityper relateras till den slutgiltiga energianvändningen, det vill säga totalvärdet av använda icke förnybara och förnybara energityper.¹⁶

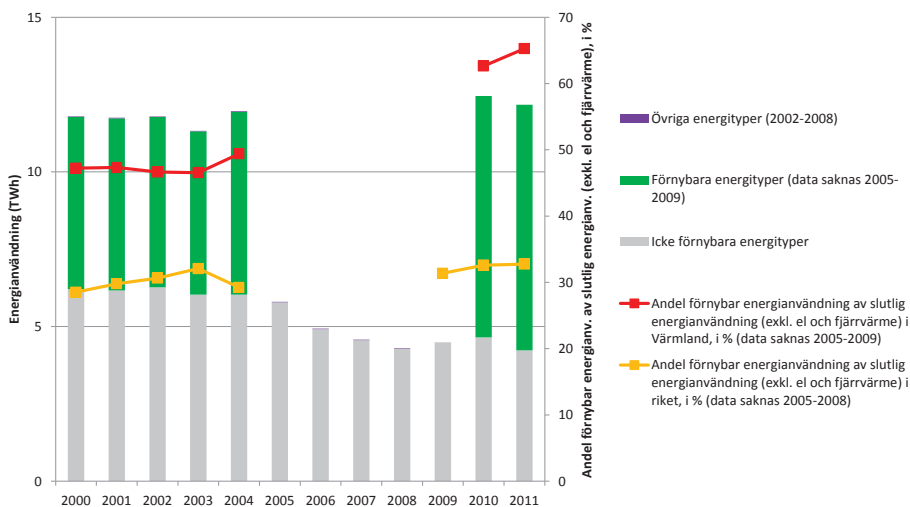
Den absoluta mängden slutligt använda icke förnybara och förnybara energityper samt övriga energityper¹⁷ i Värmland redovisas i staplarna i Figur 35. Värdena avläses i vänstra lodräta axeln. I samma diagram återfinns utvecklingen vad gäller andelen förnybar energianvändning av slutgiltig energianvändning för både Värmland (röd linje) och riket (gul linje). Värdena avläses i högra lodräta axeln. Av dessa två linjer framgår att andelen förnybar energianvändning av slutgiltig energianvändning har ökat markant i Värmland mellan 2003 och 2011, i mycket högre grad än i riket. Emellertid ska också nämnas att statistik över förnyelsebara energityper av sekretesskäl saknas för Värmland för åren 2005–2009 och för riket 2005–2008, varför det finns luckor för dessa perioder och vi med säkerhet endast kan avläsa åren 2000–2004 samt 2009/2010–2011.

¹⁶ Källa: SCB. Energidata: Slutlig energianvändning, exklusive el och fjärrvärme. Även exklusive sol- och vindkraft (saknas i ursprungsdata). I originalstatistik: 2000–2008: Energidata (MWh) efter region, kategori, energityp och år. Variabelnamn: Summa förbrukar-kategori. 2009–2011: Slutanvändning (MWh), efter län och kommun, förbrukarkategori samt bränsletyp. Variabelnamn: Total Energi. MWh har räknats om till TWh. På grund av stora luckor i statistiken för många län redovisas endast Värmland och riket. BRP-data 2000–2011: Tabellnamn: "Bruttoregionprodukt (BRP, ENS95), löpande priser, mnkr efter region och år".

¹⁷ Kategorin "Övriga energityper" förekommer i statistiken för år 2000–2008 och kan endast delas upp på förnyelsebara respektive icke förnyelsebara energityper utifrån mikrodata. För detta krävs en beställning till SCB. I denna kategori ingår energityper såsom: tallbecksolja, stadsgas, rökgas, spillvärme, ånga, förbränning av halm, havre, animaliska produkter, gummidäck, plast. "Övriga energityper" har redovisats i diagrammen då de utgör en förhållandevis stor del av den totala energianvändningen på riksnivå (knappt 5%).

Slutlig energianvändning i Värmland samt andelen förnybar energianvändning i Värmland och riket

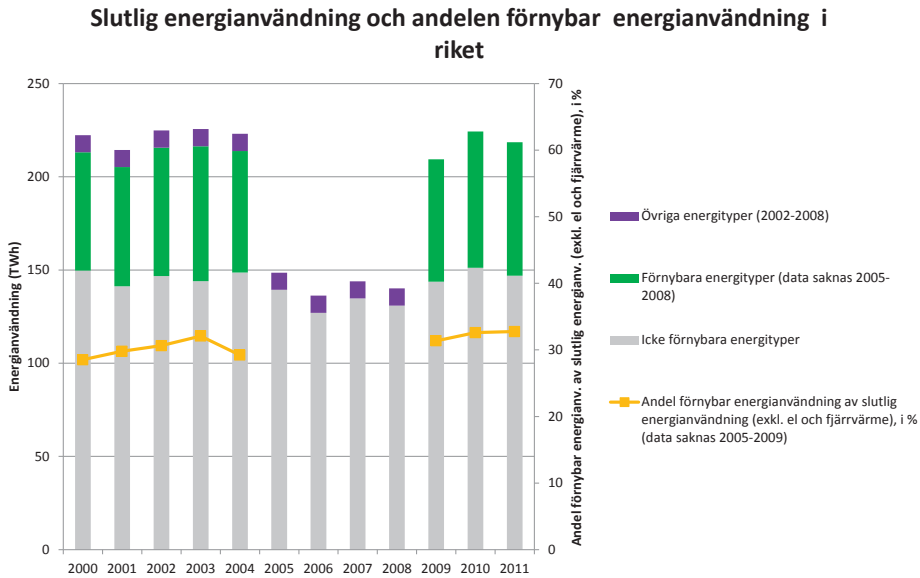

Figur 35: Slutlig energianvändning i Värmland samt andelen förnybar energianvändning i Värmland och riket.

Källa: SCB. Bearbetning: Gustaf Norlén och Linus Rispling, Nordregio

I Figur 36 redovisas två saker för riket: dels den absoluta mängden slutligt använda icke förnybara och förnybara energityper samt övriga energityper i form av staplar, dels utvecklingen vad gäller andelen förnybar energianvändning av slutgiltigt energianvändning som linje. Linjen i detta diagram innehåller således samma värden för riket som i föregående diagram, medan de absoluta talen i staplarna för riket följer en helt annan skala än för Värmland och därför måste ges ett eget diagram.¹⁸

¹⁸ Värmland och riket redovisas i separata diagram då skillnaden i energianvändning i absoluta tal mellan Värmland och riket är mycket stor. Två separata diagram ger möjlighet att justera vänsteraxeln (energianvändning i TWh) efter respektive värden. Andel förnybar energianvändning har dock i båda diagrammen redovisats efter samma skala (högeraxeln) för att denna parameter ska kunna jämföras mellan diagrammen sida vid sida. Andel förnybar energianvändning för riket redovisas även i diagrammet över Värmland.

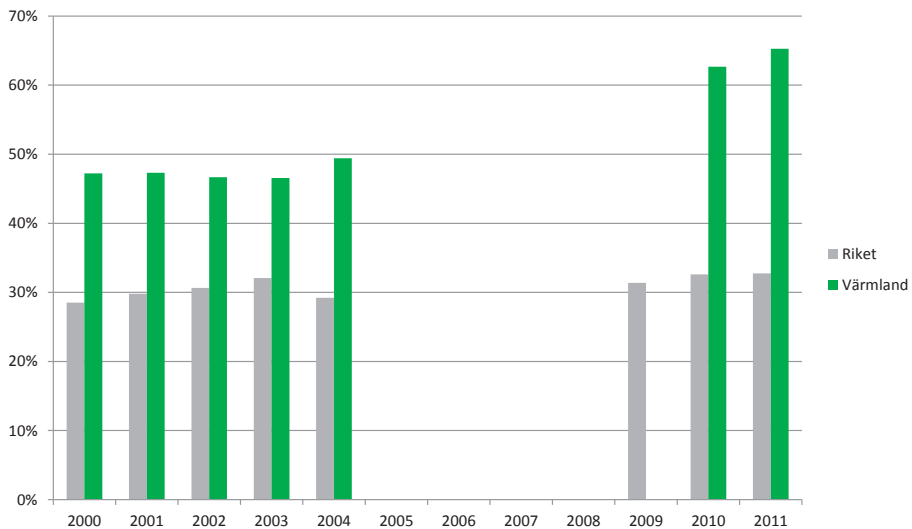

Figur 36: Slutlig energianvändning och andelen förnybar energianvändning i riket.

Källa: SCB. Bearbetning: Gustaf Norlén och Linus Rispling, Nordregio

En renodlad jämförelse enbart mellan andelen förnybar energianvändning av slutgiltig energianvändning för Värmland respektive riket redovisas i Figur 37. Detta är alltså värden som förkommer i tidigare diagram (men där i form av linjer; här har dessutom kategorin “Övriga energityper” som förekommer i statistiken för år 2000–2008 uteslutits).

Andel förnybar energianvändning av slutgiltig energianvändning (exkl. el och fjärrvärme) 2000-2011, i %

Figur 37. Andel förnybar energianvändning av slutgiltig energianvändning 2000–2011, i %.

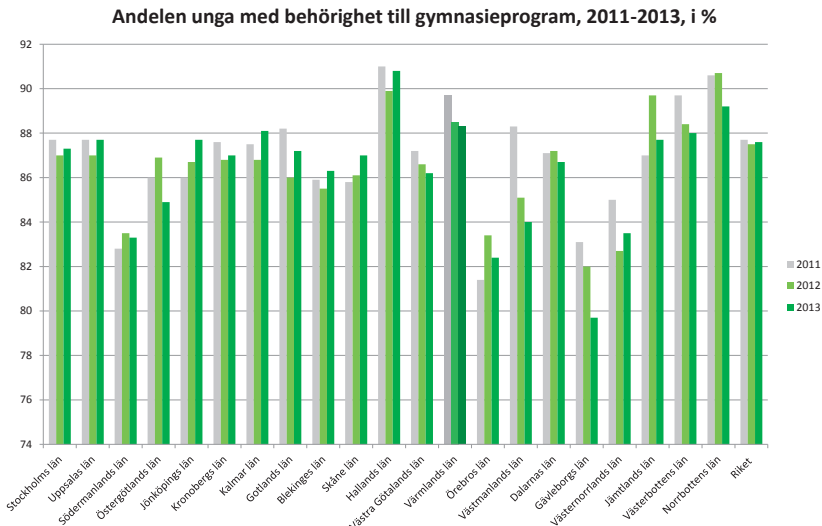
Källa: SCB. Bearbetning: Gustaf Norlén och Linus Rispling, Nordregio

20.

Mål 20: En ökad andel unga ska gå ut grundskolan med behörighet till yrkesförberedande och studieförberedande gymnasieprogram

Gymnasiets yrkesprogram har de lägsta antagningskraven av både yrkesförberedande och studieförberedande gymnasieprogram och anger således minimikravet för att antas till gymnasiet. Skolverkets statistik med titeln "Betyg årskurs 9, andel (%) behöriga till yrkesprogrammen" anger således den andel av eleverna som har behörighet till gymnasiets yrkesförberedande och studieförberedande program.

Andelen med behörighet till gymnasiets yrkesförberedande program ligger till grund för diagrammet i Figur 38, "Andelen unga med behörighet till gymnasieprogram, 2011–2013, i %". Under alla tre ingående år ligger Värmlands län i toppen av statistiken.¹⁹ Halland och Norrbotten är de enda län som har tydligt högre andel unga med gymnasiebehörighet. Därefter följer Värmland, Västerbotten och, till viss del (2012), Jämtland. För alla tre åren har Värmlands län högre andel än 88 %, vilket också är över riksgenomsnittet. Det senare har för alla år varit något under 88 %.

Figur 38: Andelen unga med behörighet till gymnasieprogram, 2011–2013, i %. Källa: Skolverket. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio

¹⁹ Endast tre är ingår i statistiken, 2011–2013. Statistik för åren före 2011 är inte jämförbar med statistiken fr.o.m. 2011 på grund av att behörighetskraven ändrades fr.o.m. 2011. Fr.o.m. 2011 är kraven för att antas till gymnasieskolan betyget "Godkänt" i minst åtta av grundskolans ämnen, och bland dem måste svenska, engelska och matematik finnas.

Statistik på länsnivå som inkluderar kön och svensk/utländsk bakgrund för år 2012 redovisas i Figur 39. Värmlands län uppvisade för detta år markant högre andel behöriga till gymnasiet som är födda utomlands (70 %) än riksgenomsnittet (63 %).²⁰

Andel behöriga till yrkesprogram 2012, i %

	Totalt	Flickor	Pojkar	Svensk bakgrund	Utländsk bakgrund		
					Totalt	Födda i Sverige	Födda utomlands
Riket, Totalt	87	89	86	91	74	85	63
Riket, Kommunal	86	88	85	90	71	84	60
Riket, Fristående	93	94	92	94	89	90	86
Blekinge	87	88	85	88	75	~100	67
Dalarna	86	87	86	89	67	87	60
Gotland	87	90	84	87	i.u.	i.u.	~100
Gävleborg	84	86	83	87	68	92	60
Halland	90	93	88	92	81	91	71
Jämtland	90	92	88	92	67	~100	61
Jönköpings län	87	88	86	90	76	87	61
Kalmar län	87	90	85	89	73	88	64
Kronoberg	87	90	85	92	68	87	57
Norrbottnen	91	92	90	93	69	82	65
Skåne	87	88	86	91	74	81	65
Stockholms län	88	90	87	93	76	86	63
Södermanland	85	86	84	89	71	85	61
Uppsala län	89	90	88	91	81	89	72
Värmland	89	90	88	91	74	88	70
Västerbotten	89	90	88	92	67	89	58
Västernorrland	83	87	80	86	62	87	54
Västmanland	86	88	84	89	73	85	65
Västra Götaland	87	89	86	91	72	83	60
Örebro län	84	85	84	88	72	86	61
Östergötland	88	89	87	91	76	89	64

Figur 39: Andel behöriga till yrkesprogram 2012, i %.

Källa: Skolverket. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio

²⁰ Statistik på länsnivå som inkluderar kön och svensk/utländsk bakgrund var endast tillgänglig för år 2012. Totalvärdena i statistiken i denna tabell skiljer sig några procentenheter åt från siffrorna för 2012 i föregående figur, "Andelen unga med behörighet till gymnasieprogram, 2011-2013, i %", men fördelningen mellan länen är likartad.

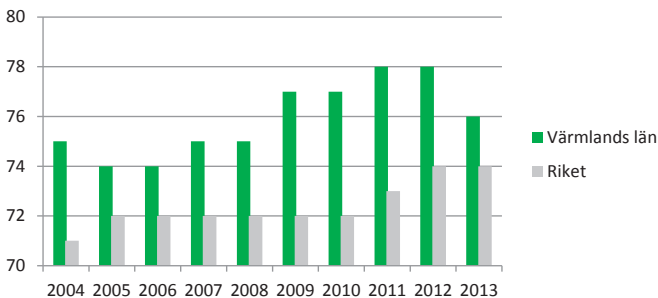
21.

Mål 21: Andelen 20-åringar med en fullföljd gymnasieutbildning ska öka och fortsatt ligga över riksgenomsnittet

Statistiken tas fram av Skolverket och redovisar andelen folkbokförda 20-åringar per region med fullföljd gymnasial utbildning.

Under en tioårsperiod, från 2004 till 2013, har andelen 20-åringar med en fullföljd gymnasieutbildning varit minst två procentenheter högre i Värmlands län än i riket (Figur 40). De största skillnaderna mellan Värmland och riket återfinns för åren 2004 och 2009–2012. År 2013 minskade gapet mellan Värmland och riket, men var alltså fortfarande inte mindre än två procentenheter och på samma nivå som åren 2005–2006.

Andelen 20-åringar med en fullföljd gymnasieutbildning 2004-2013, i %

Figur 40: Andelen 20-åringar med en fullföljd gymnasieutbildning 2004-2013, i %.

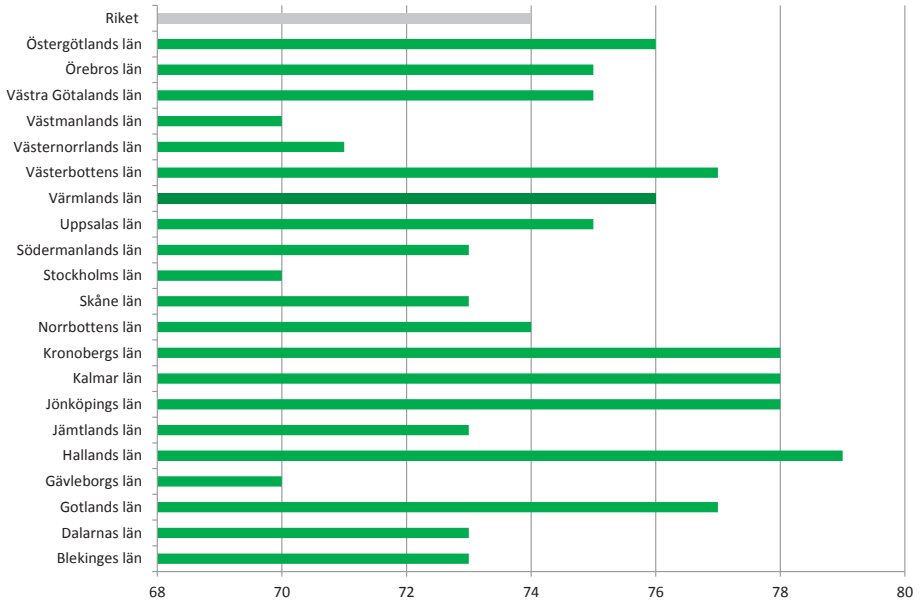
Källa: Skolverket. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio

Trots nedgången 2013 tillhörde Värmlands län med 76 % de åtta län med högst andel 20-åringar med en fullföljd gymnasieutbildning (Figur 40). Genomsnittet för riket var 74 %. Lägst låg Västmanland, Stockholm och Gävleborgs län, alla på 70 %.

Uppgift om kön och svensk/utländsk bakgrund saknas.²¹

²¹ För år 2003 och tidigare (fr.o.m. år 2000) finns endast statistik för riket. Därför redovisas endast data från 2004 och senare.

Andelen 20-åringar med en fullföljd gymnasieutbildning 2013, i %

Figur 41: Andelen 20-åringar med en fullföljd gymnasieutbildning 2013, i %.

Källa: Skolverket. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio

22.

Mål 22: Andelen av befolkningen 30–34 år med eftergymnasial utbildning ska öka och närma sig riksgenomsnittet

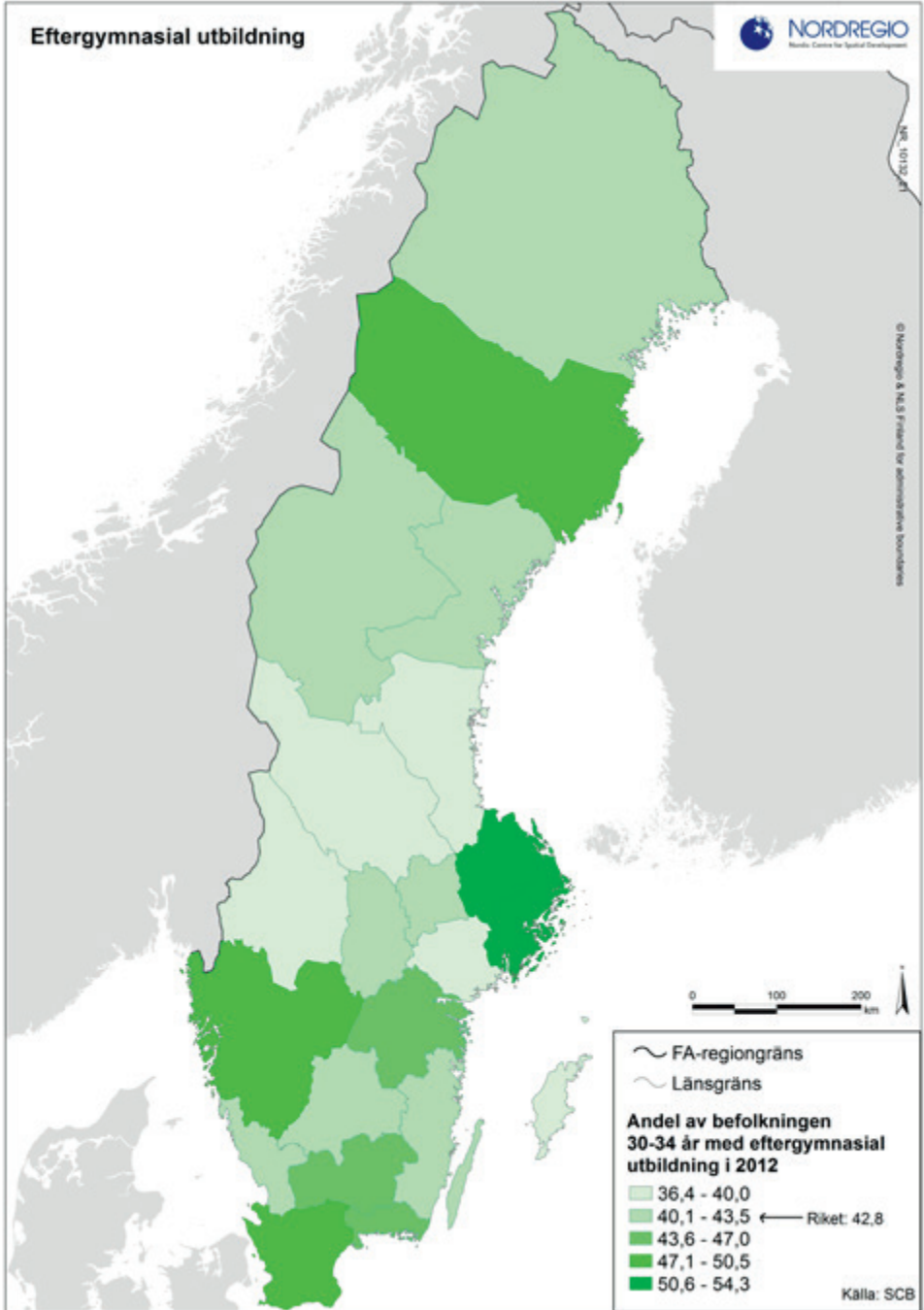
Måttet kommer att fördelas på de med eftergymnasial utbildning mindre än 3 år och de med eftergymnasial utbildning 3 år eller mer

Figur 42 visar andelen av befolkningen mellan 30–34 år som har en eftergymnasial utbildning²². De områden som har högst andel av befolkning med eftergymnasial utbildning är storstadsregionerna samt andra områden med större universitet. För Värmland var det 2012 39,5 % som hade eftergymnasial utbildning varav 27,7 % hade eftergymnasial utbildning på mer än tre år. Detta är en aning under riksnittet på 42,8 %.

Det har dock skett en ökning av andelen utbildade i Värmland sedan 2008 då endast 36,6 % av befolkningen mellan 30–34 år hade en eftergymnasial utbildning.

²² Figuren visar eftergymnasial utbildning mindre än tre år och eftergymnasial utbildning tre år eller mer sammantaget. Kalkylerat med hjälp av data från SCB – befolkning med eftergymnasial utbildningsnivå samt befolkningsdata.

Figur 42: Andelen av befolkningen 30–34 år med eftergymnasial utbildning 2012. Bearbetning: Julien Grunfelder, Nordregio

23.

Mål 23: Öka matchningen på arbetsmarknaden så att lediga arbeten i relation till arbetslösheten minskar

Matchningen mäts genom att kvarstående lediga platser på arbetsförmedlingen (som andel av arbetskraften) sätts i relation till den öppna arbetslösheten (som andel av arbetskraften), även kallat Beveridgekurvan.

Figur 43 visar på relationen mellan arbetslösheten och lediga platser på arbetsförmedlingen i en så kallad Beveridgekurva. Detta är ett sätt att mäta effektiviteten på arbetsmarknaden eftersom lediga platser i ett idealfall bör kunna matchas av den tillgängliga arbetskraften. X-axeln i figuren visar arbetslösheten i procent och y-axeln visar vakanstalet, det vill säga kvarstående lediga platser på arbetsförmedlingen delat med den totala arbetskraften²³.

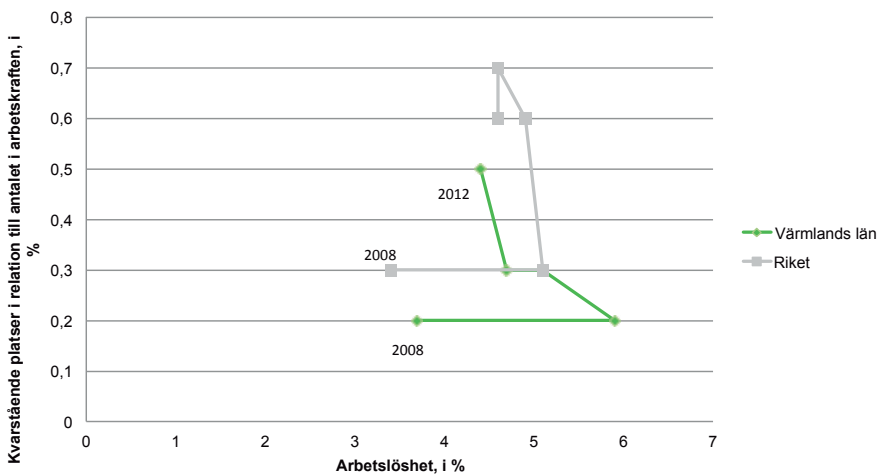
Figur 43 omfattar åren 2008–2012²⁴ och både för riket som för Värmland kan man notera att början av denna tidsperiod sammanfaller med den ekonomiska krisen. Mellan 2008 och 2009 ökar arbetslösheten i såväl Värmland som i riket samtidigt som vakanstalet är oförändrat lågt. Från 2009 fram till 2012 stiger sedan vakanstalet samtidigt som arbetslösheten minskar en aning fram till 2012.

23 Kvarstående lediga platser på arbetsförmedlingen som andel av arbetskraften 16–64 år, %:
1. Arbetskraften 16–64 år: Avser summan av antal förvärvsarbetande + ej förvärvsarbetande i åldern 16–64 år. Statistik inhämtad från SCB ("Befolkningen 16+ år (RAMS) efter region, sysselsättning, ålder och kön. År 2004–2012").
2. Kvarstående platser: Avser kvarstående platser med mer än 10 dagars varaktighet. Statistik 1996–2013 inhämtad från AMS.

24 Statistik över "Kvarstående lediga platser ..." finns endast t o m 2012, "Öppet arbetslösa" endast fr o m 2008, varför endast åren 2008–2012 kan redovisas.

Kvarstående lediga platser på arbetsförmedlingen i relation till den öppna arbetslösheten

Figur 43: Kvarstående lediga platser på arbetsförmedlingen i relation till den öppna arbetslösheten 2008–2012.

Källa: AMS, SCB. Bearbetning: Julien Grunfelder och Linus Rispling, Nordregio

24.

Mål 24: Den öppna arbetslösheten ska minska och fortsätta ligga under riksgenomsnittet

Arbetslösheten mäts som andel av den registerbaserade arbetskraften 16–64 år. Den öppna arbetslösheten innefattar personer som är inskrivna på arbetsförmedlingen men som saknar sysselsättning. Här ingår alltså inte studeranden som söker arbete eller de som befinner sig i ett program med aktivitetsstöd. De som är i program med aktivitetsstöd redovisas i en separat kolumn.

Både riket och Värmlands län har sedan 2008, då den globala ekonomiska krisen nyss hade inletts, haft en utveckling med kraftigt stigande arbetslöshet (här mätt som andel av den registerbaserade arbetskraften 16–64 år) 2008–2009, följt av en markant nedgång 2010–2011, och därefter (2012–2013) ett mer eller mindre stabilt läge (se Figur 44).²⁵ Men medan Värmland hade en högre arbetslöshet än riket 2009 – nästan en hel procentenhet – är förhållandet idag det omvända. År 2011 utgjorde brytpunkten då arbetslösheten som andel av den registerbaserade arbetskraften 16–64 år hade minskat så mycket i Värmland att länet gick förbi och lade sig strax under rikets värden. Arbetslösheten som andel av den registerbaserade arbetskraften 16–64 bland männen har i Värmland under åren 2011–2013 varit i stort sett på samma nivå som för riket. Det är i stället kvinnorna som stått för något lägre värden i Värmland än i riket under 2012–2013.

Arbetslösheten, som andel av den registerbaserade arbetskraften 16-64 år, i %, 2008-2013

Figur 44: Arbetslösheten, som andel av den registerbaserade arbetskraften 16-64 år, i %, 2008-2013.

Källa: AMS. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio

²⁵ Öppet arbetslösa i % av den registerbaserade arbetskraften, 16-64 år. Jämförbar statistik endast fr.o.m. 2008. Källa: SCB.

Arbetslösheten som andel av den registerbaserade arbetskraften 16–64 år, både öppet arbetslösa och arbetslösa i program med aktivitetsstöd, redovisas för alla län för 2013 i Figur 45. Noterbart är att vad gäller arbetslösa i program med aktivitetsstöd har Värmlands län, till skillnad från öppet arbetslösa som redovisades i föregående figur, högre värden än riket i övrigt, med drygt en procentenhets skillnad för både män och kvinnor.

Uppgift om svensk och utländsk bakgrund saknas.

Län	Öppet arbetslösa män och kvinnor	Program med aktivitetsstöd, män och kvinnor	Totalt, män och kvinnor	Öppet arbetslösa kvinnor	Program med aktivitetsstöd, kvinnor	Totalt, kvinnor	Öppet arbetslösa män	Program med aktivitetsstöd, män	Totalt, män
Stockholms län	4,3	2,6	6,9	4,2	2,7	7,0	4,3	2,5	6,9
Uppsala län	3,6	2,7	6,2	3,2	2,7	5,9	3,9	2,6	6,5
Södermanlands län	5,4	5,6	11,0	5,1	5,7	10,8	5,7	5,5	11,2
Östergötlands län	4,7	5,3	9,9	4,4	5,2	9,6	4,9	5,3	10,3
Jönköpings län	3,9	3,5	7,4	3,7	3,6	7,3	4,1	3,5	7,5
Kronobergs län	4,6	4,6	9,2	4,3	4,4	8,7	4,9	4,7	9,6
Kalmar län	4,0	4,4	8,4	3,6	4,3	7,9	4,3	4,5	8,8
Gotlands län	4,5	4,2	8,7	4,3	4,2	8,4	4,7	4,3	8,9
Blekinge län	5,0	6,3	11,3	4,6	6,1	10,6	5,4	6,5	12,0
Skåne län	5,5	4,8	10,4	5,0	4,6	9,6	6,0	5,1	11,1
Hallands län	3,6	3,1	6,7	3,4	3,1	6,5	3,9	3,1	6,9
V:a Götalands län	4,3	3,8	8,2	3,9	3,7	7,6	4,7	3,9	8,7
Värmlands län	4,4	5,1	9,5	3,9	5,1	8,9	4,9	5,1	10,0
Örebro län	4,7	4,8	9,5	4,4	4,8	9,1	5,0	4,8	9,9
Västmanlands län	5,4	4,9	10,3	5,3	5,1	10,4	5,4	4,8	10,2
Dalarnas län	4,2	3,4	7,6	3,6	3,4	7,0	4,7	3,4	8,1
Gävleborgs län	5,3	6,3	11,7	4,9	6,6	11,5	5,7	6,1	11,8
Västernorrlands län	5,0	5,3	10,3	4,4	5,2	9,7	5,5	5,4	10,8
Jämtlands län	4,0	4,4	8,4	3,3	4,2	7,5	4,7	4,6	9,3
Västerbottens län	4,1	3,9	8,1	3,6	3,7	7,3	4,6	4,1	8,8
Norrbottnens län	4,0	4,6	8,6	3,6	4,5	8,1	4,3	4,7	9,0
RIKET	4,5	4,0	8,5	4,2	4,0	8,2	4,8	4	8,9

Figur 45: Arbetslösheten, som andel av den registerbaserade arbetskraften 16–64 år, i %, 2013: öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd. Källa: AMS. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio

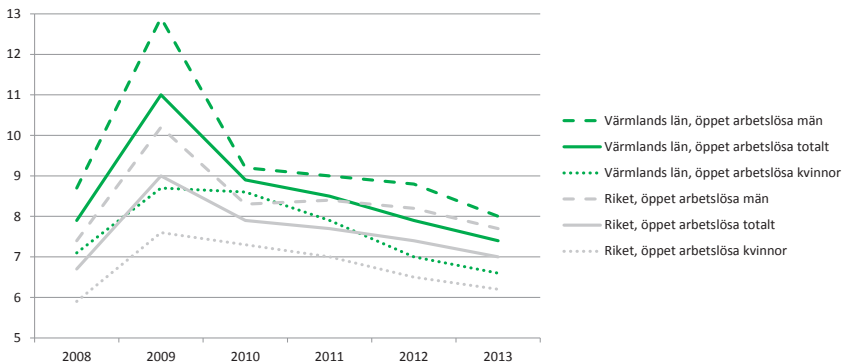
25.

Mål 25: Ungdomsarbetslöshet ska minska och närma sig riksgenomsnittet

Ungdomsarbetslösheten innefattar åldersgruppen 18–24 år. Mäts som antalet arbetslösa 18–24 år som är inskrivna på arbetsförmedlingen i relation till den registerbaserade arbetskraften i åldersgruppen. Öppen arbetslöshet och andel i program med aktivitetsstöd mäts på samma vis som vanlig arbetslöshet, se mål 24.

Mål 25 utgörs i princip av samma mått som mål 24, med skillnaden att detta mått är begränsat till åldern 18–24 år och således redovisar ”ungdomsarbetslöshet (18–24 år), som andel av den registerbaserade arbetskraften 18–24 år” (Figur 46).²⁶ Liksom för mål 24 har kurvorna för ungdomsarbetslösheten som andel av den registerbaserade arbetskraften i stort haft en liknande utveckling både i riket och för Värmlands län under perioden 2008–2013. Den hade en topp 2009 när den globala ekonomiska krisen slagit till, men minskade dramatiskt till 2010 för att sedan gradvis sjunka. En skillnad är dock att ungdomsarbetslösheten som andel av den registerbaserade arbetskraften i Värmland under dessa år aldrig kommit under riksgenomsnittet, varken totalt, för män eller för kvinnor, även om skillnaderna gentemot riksgenomsnittet avtagit och faktiskt är som lägst år 2013.

Ungdomsarbetslöshet (18-24 år), som andel av den registerbaserade arbetskraften 18-24 år, 2008-2013, i %

Figur 46: Ungdomsarbetslöshet som andel av den registerbaserade arbetskraften 18–24 år, 2008–2013, i %.

Källa: AMS. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio.

²⁶ Öppet arbetslösa i % av den registerbaserade arbetskraften, ungdomar 18–24 år. Jämförbar statistik endast fr.o.m. 2008. Källa: SCB.

Även andelen arbetslösa i program med aktivitetsstöd är större i Värmlands län än i riket i övrigt, vilket framgår av Figur 47, som redovisar situationen 2013 för alla Sveriges län och i riket.

Län	Öppet arbetslösa män och kvinnor	Program med aktivitetsstöd, män och kvinnor	Totalt, män och kvinnor	Öppet arbetslösa kvinnor	Program med aktivitetsstöd, kvinnor	Totalt, kvinnor	Öppet arbetslösa män	Program med aktivitetsstöd, män	Totalt, män
Stockholms län	5,8	4,8	10,6	5,0	4,1	9,0	6,5	5,5	12,0
Uppsala län	5,8	6,7	12,5	4,7	5,6	10,3	6,7	7,7	14,5
Södermanlands län	8,5	13,6	22,1	8,1	13,2	21,2	8,9	13,9	22,8
Östergötlands län	7,9	13,3	21,2	7,5	12,7	20,2	8,2	13,9	22,1
Jönköpings län	5,9	9,4	15,2	5,5	9,2	14,8	16,2	9,5	15,6
Kronobergs län	7,1	11,6	18,7	6,6	10,6	17,1	7,6	12,4	20,0
Kalmar län	6,5	12,3	18,8	5,8	11,4	17,2	7,1	13,0	20,1
Gotlands län	6,0	12,5	18,5	5,6	11,2	16,8	6,3	13,6	19,0
Blekinge län	8,3	19,2	27,5	7,7	17,3	25,1	8,8	20,7	29,5
Skåne län	8,1	12,8	20,8	7,2	11,4	18,6	8,8	14,0	22,8
Hallands län	6,1	7,9	14,0	5,2	6,6	11,8	6,9	9,0	15,9
V:a Götalands län	7,0	8,9	15,9	6,1	7,8	14,0	7,8	9,9	17,7
Värmlands län	7,4	14,9	22,3	6,6	13,2	19,9	8,0	16,2	24,2
Örebro län	7,9	12,2	20,0	7,0	10,9	17,9	8,6	13,2	21,9
Västmanlands län	9,1	12,8	21,9	8,7	12,2	20,9	9,4	13,4	22,8
Dalarnas län	7,0	9,0	16,0	5,9	7,9	13,8	7,9	9,8	17,7
Gävleborgs län	9,0	17,0	26,0	8,6	16,5	25,1	9,2	17,4	26,7
Västernorrlands län	8,8	15,0	23,9	7,7	13,2	20,8	9,8	16,6	26,4
Jämtlands län	6,3	12,3	18,6	5,3	10,4	15,7	7,1	13,8	21,0
Västerbottens län	7,2	10,5	17,7	6,1	8,5	14,5	8,3	12,2	20,5
Norrbottens län	6,0	11,9	18,0	5,3	10,5	15,8	6,6	13,0	19,6
RIKET	7,0	10,1	17,2	6,2	9,0	15,2	7,7	11,1	18,8

Figur 47: Ungdomsarbetslöshet (18–24 år), som andel av den registerbaserade arbetskraften 18–24 år, i %, 2013: öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd.

Källa: AMS. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio.

26.

Mål 26: Andelen långtidsarbetslösa ska vara lägre än i riket

Långtidsarbetslösa är personer, 25 år eller äldre, som varit öppet arbetslösa och anmälda på Arbetsförmedlingen i minst 6 månader, och under den tiden inte haft ett arbete eller deltagit i ett program med aktivitetsstöd. Ungdomar under 25 år som varit öppet arbetslösa i mer än 100 dagar redovisas också här.

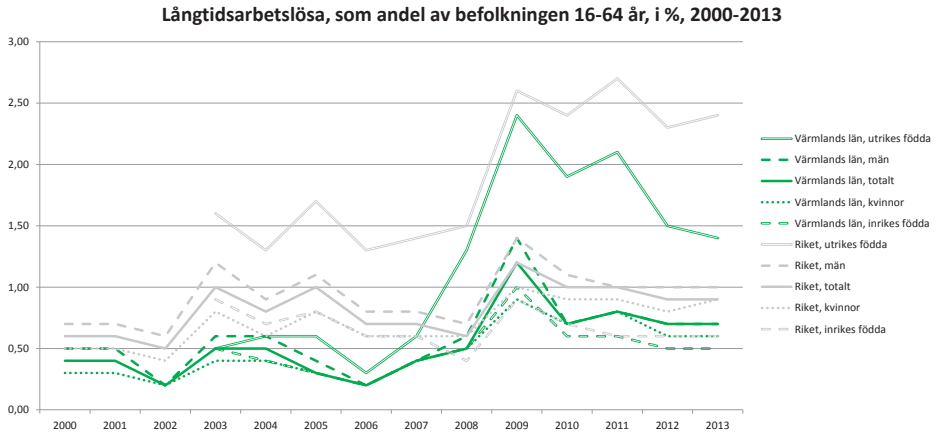
Långtidsarbetslösa som andel av befolkningen 16–64 år²⁷ i Värmlands län och riket redovisas i Figur 48 för åren 2000–2013.²⁸ Liksom för föregående två mål har även andelen långtidsarbetslösa haft en tydlig puckel i samband med den ekonomiska krisen och särskilt år 2009, både för Värmland och riket.²⁹ Noterbart är dock att Värmland för alla kategorier – totalt, män, kvinnor, inrikes och utrikes födda – haft lägre andel långtidsarbetslösa än riket, även om länet närmade sig riket framför allt under krisåren 2008–2009. Skillnaderna de senaste åren gentemot riket är förvisso små, med undantag för utrikes födda (där Värmland ligger en hel procentenhet under rikets tal 2013), men den generella bilden är ändå att trenden varit mer positiv för Värmland än för riket.

27 Långtidsarbetslösa har här, enligt rekommendation från AMS, relaterats till befolkningen i arbetsför ålder (16–64 år) i stället för den registerbaserade arbetskraften. Statistik över den registerbaserade arbetskraften finns endast framtagen från och med 2008. AMS levererade statistik över antal långtidsarbetslösa och ursprungligen även befolkningssiffror. Vid kontakt med SCB rekommenderade dock SCB att alla befolkningssiffror skulle bytas ut till SCB:s officiella siffror (som skilde sig något från de som levererats av AMS), vilket också skedde. Alla befolkningssiffror härrör således från SCB, medan statistiken över långtidsarbetslösa har hämtats från AMS.

28 Utrikes/inrikes födda: statistik saknas (enligt AMS) för åren 2000–2002.

29 Siffror för andra län än Värmland samt riket kunde inte levereras av AMS.

Figur 48: Långtidsarbetslösa, som andel av befolkningen 16–64 år, i %, 2000–2013.

Källa: AMS, SCB. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio

27.

Mål 27: Ökade möjligheter att bo och arbeta i hela Värmland

Med ökade pendlingsmöjligheter kommer de lokala arbetsmarknaderna att bli färre. Arbetstillfällena koncentreras ofta till regionala centra, och i och med möjligheten att bo i hela Värmland och samtidigt kunna ta del av den arbetsmarknads som erbjuds så kommer antalet lokala arbetsmarknadsregioner att minska. En befolkningsmässigt större arbetsmarknad är dessutom mer konkurrenskraftig. Målet är att antalet lokala arbetsmarknader, enligt SCB, ska koncentreras till fem.

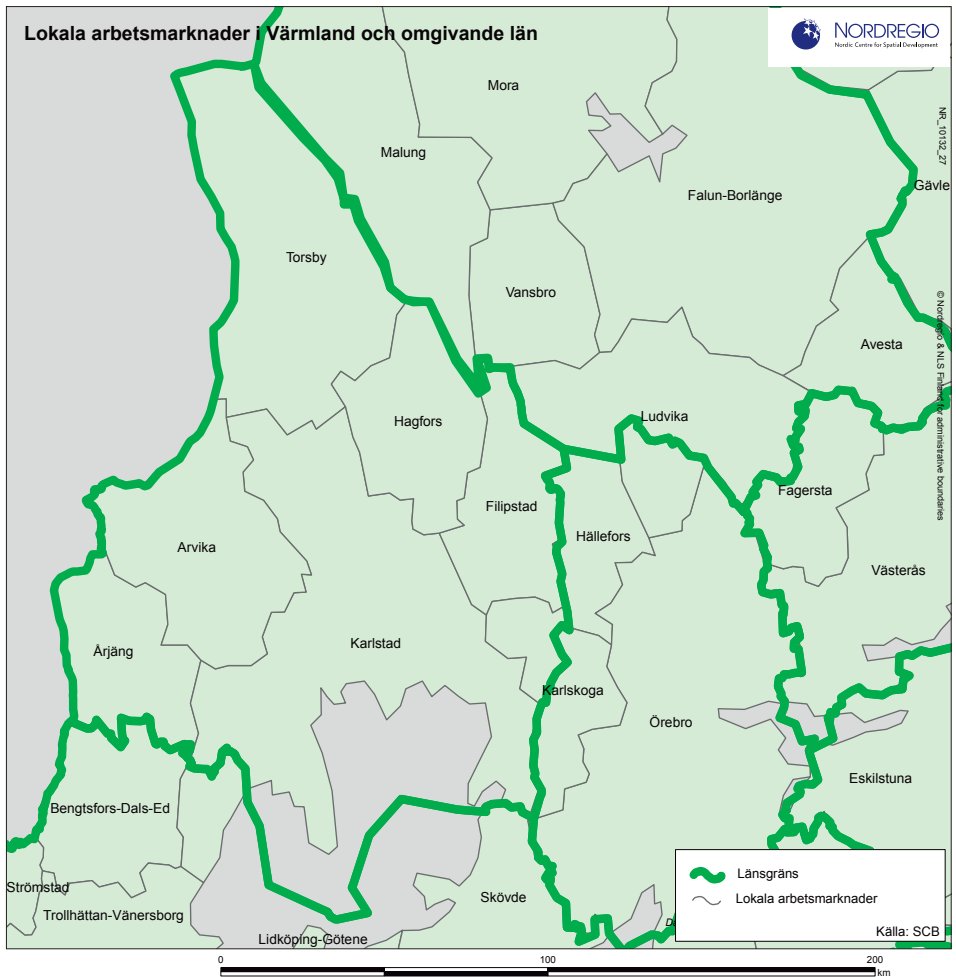
Figur 49 visar de nuvarande lokala arbetsmarknaderna (LA) i Värmlands län.³⁰ LA-indelningen har baserats på utbud och efterfrågan av arbetskraft, där pendling mellan bostad och arbete är en viktig komponent.³¹ LA-regionerna kan därmed omdefinieras över tid beroende på hur pendlingsströmmarna ändras.

Antalet LA som helt eller delvis idag ingår i Värmlands län är sju. Enligt Värmlandsstrategins mål 27 ska antalet minska från sju – nuvarande utgångspunkt för strategins mål – till fem. Det skulle innebära att några regioner förstoras och andra förmodligen försvinner helt, i praktiken som en konsekvens av att vissa regionala centra inom Värmland blir ännu viktigare än idag och att fler personer pendlar till färre centra.

Statistiska centralbyrån (SCB) beräknar LA-regionerna och förändrar eventuellt i framtiden deras indelning utifrån de pendlingsströmmar som kan förändras i och omkring Värmlands län.

³⁰ Kartan är baserad på shapefil från SCB. Mer information om LA-regioner finns på www.scb.se

³¹ Arbetspendling förekommer enligt SCB:s definition i de fall då en person bor i en kommun men arbetar i en annan, d.v.s. inbegriper pendling över kommungräns. Källa är SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS).

Figur 49: Lokala arbetsmarknader i Värmland och omgivande län. Källa: SCB. Bearbetning: Julien Grunfelder

28.

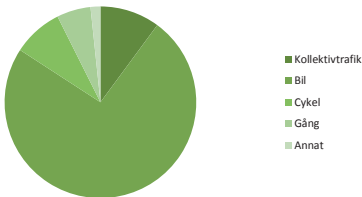
Mål 28: Gång-, cykel- och kollektivtrafik ska öka sina andelar av persontransporterna

Detta mäts genom Kollektivtrafikbarometern.

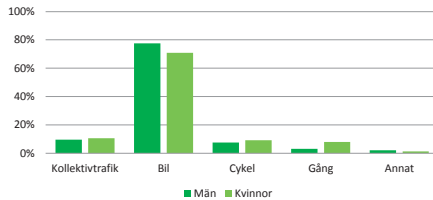
Kollektivtrafikbarometern för Värmlands län år 2013 innehåller några intressanta genusaspekter vid valen av färdmedel (Figur 50). Andelen som använde kollektiva färdmedel var något större bland kvinnor än bland män, 10,6 % respektive 9,6 %, skillnaden är dock inte statistiskt säkerställd. Det är även vanligare att kvinnor är passagerare i bil än att män är det, 11,4 % respektive 4,6 %. Det omvända förhållandet gällde förare av bil: 60,0 % för kvinnor, men 73,0 % för män. Detta är statistiskt säkerställt med 95 procents säkerhet.

Totalt sett, när bil som passagerare och bil som förare slås samman till en kategori, dominerade bilen valen av färdmedel i Värmland: 74,0 %. Kollektivtrafiken stod för 10,1 %, med cykeltrafik inte långt efter: 8,4 %. Gångtrafiken stod för 5,7 %. Statistiskt säkerställda skillnader mellan kvinnor och män finns vad gäller bil och gång som färdmedel. Män färdas mer med bil och kvinnor går oftare.

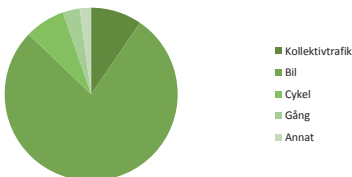
Färdmedelsfördelning i Värmland i 2013

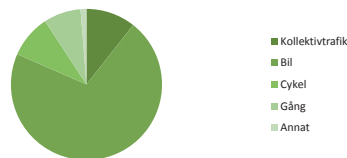
Färdmedelsfördelning i Värmland i 2013

Färdmedelsfördelning för män i Värmland i 2013

Färdmedelsfördelning för kvinnor i Värmland i 2013

Figur 50: Gång-, cykel- och kollektivtrafikens andelar av persontransporterna 2013.

Källa: Kollektivtrafikbarometern. Bearbetning: Julien Grunfelder, Nordregio

29.

Mål 29: Restiderna med tåg och buss till Oslo, Stockholm och Göteborg (gällande morgon- och eftermiddagståg) ska minska

Värmland befinner sig geografiskt nära tre storstadsregioner, Stockholm, Göteborg och Oslo. Tillgängligheten till dessa storstadsregioner är av stor vikt för det värmländska offentliga och privata näringslivet samt för möjligheterna för boende i Värmland.

Den kortaste restiden med tåg och buss till Oslo, Stockholm och Göteborg från Karlstads centralstation i maj 2014 under morgonen (avgång mellan kl. 05.00–09.00) och tillbaka under eftermiddagen (avgång mellan kl. 15.00–18.00) framgår av Figur 51. Notera att ingen hänsyn tas till geografiskt avstånd, utan endast restiden med existerande tåg- och bussavgångar inom nämnda tidsspann anges här.

Den stora skillnaden i tidsvinst mellan de två trafikslagen är tåget till Stockholm, som är mer än 1 timme och 30 minuter snabbare än buss på motsvarande sträcka.

Stockholm är den destination som nås snabbast med en avgång räknat på båda trafikslagen och alla tre städer, närmare bestämt morgontåget till Stockholm, som tar 2 timmar och 11 minuter. Därefter följer eftermiddagståget från Stockholm, som tar 2 timmar och 18 minuter, följt av morgontåget till Göteborg, 2 timmar och 21 minuter.

Av de tre städerna är Oslo den stad som generellt har längst restid, förvisso med relativt små variationer mellan morgon och eftermiddag och mellan de två trafikslagen, med en restid på mellan 3 timmar och 3 minuter och 3 timmar och 20 minuter.

	Tåg		Buss	
	Morgon från Karlstad	Eftermiddag till Karlstad	Morgon från Karlstad	Eftermiddag till Karlstad
Oslo	3.08	3.03	3.20	3.10
Stockholm	2.11	2.18	4.20	4.30
Göteborg	2.21	2.30	3.18	2.56
<i>(Restid i timmar och minuter, morgon 05.00–09.00 och eftermiddag 15.00–18.00)</i>				

Figur 51: Restiderna med tåg och buss till Oslo, Stockholm och Göteborg från Karlstads centralstation i mars 2014.

Källa: sj.se och swebus.se. Bearbetning: Region Värmland

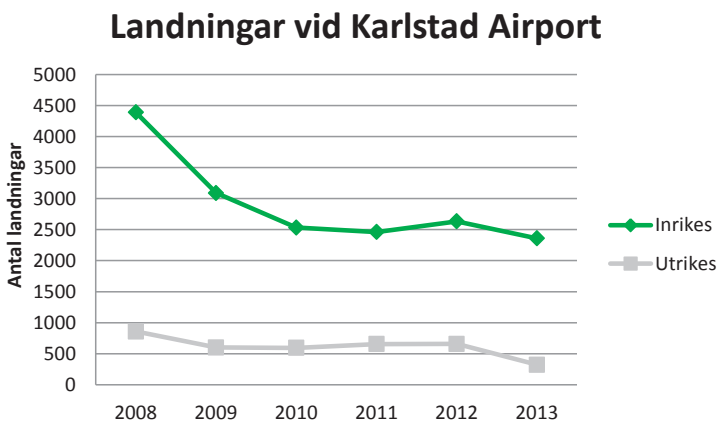

30.

Mål 30: Antalet avgångar och passagerare vid Karlstad Airport ska öka

Antal landningar (motsvarar grovt antalet avgångar) och passagerare per flygplats är statistik som tillhandhålls av Transportstyrelsen.

Antalet landningar vid Karlstad Airport var relativt stabilt mellan åren 2010 och 2012, men föregicks av en större nedgång, särskilt för inrikes landningar, under åren 2008 och 2009 (Figur 52). Mellan 2012 och 2013 minskade landningarna återigen, både inrikes och utrikes.

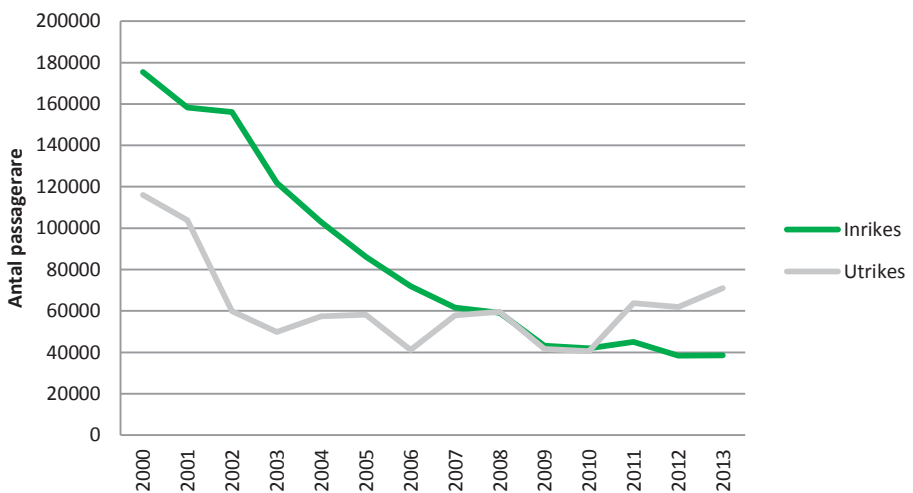
Figur 52: Landningar vid Karlstad Airport 2008–2013. Källa: Transportstyrelsen. Bearbetning: Julien Grunfelder, Nordregio

Antalet inrikes passagerare vid Karlstad Airport minskade från nästan 180 000 år 2000 till drygt 60 000 år 2007, och sjönk med ytterligare cirka 20 000 mellan 2008 och 2009 (Figur 53). Från 2009 till 2013 har antalet inrikes passagerare dock varit relativt stabilt, omkring 40 000. Antalet utrikes passagerare har i högre grad fluktuerat: mellan 2002 och 2012 har antalet växlat på en nivå mellan drygt 60 000 och 40 000 passagerare. Senaste mätåret, mellan 2012 och 2013, ökade dock antalet utrikes passagerare till en nivå som inte förkommit sedan före 2002, från 61 916 år 2012 till 71 097 år 2013.

Passagerare vid Karlstad Airport

Figur 53: Passagerare vid Karlstad Airport 2000–2013. Källa: Transportstyrelsen. Bearbetning: Julien Grunfelder, Nordregio

31.

Mål 31: Direktflyg till Köpenhamn och minst en annan internationell hubb

Direktflyg, måndag till fredag, till internationella hubbar är viktigt för det värmländska näringslivet. Ett direktflyg till en internationell hubb möjliggör för våra internationella företag att komma ut på världsmarknaden.

I mars 2014 hade Karlstad Airport två linjer, till Köpenhamn (Copenhagen Airport) och Stockholm (Stockholm Arlanda Airport), båda med Next Jet (Figur 54). Köpenhamn trafikerades två gånger per dag under arbetsveckan, Stockholm tre gånger per vardag.

Från (flygplats)	Till (flygplats)	Flygbolag	Avgångsdag	Antal avgångar per dag
Karlstad Airport	Copenhagen Airport	Next Jet	Måndag-fredag	2
Karlstad Airport	Copenhagen Airport	Next Jet	Söndag	1
Karlstad Airport	Stockholm Arlanda Airport	Next Jet	Måndag-fredag	3
Karlstad Airport	Stockholm Arlanda Airport	Next Jet	Söndag	1

Figur 54: Direktflyg måndag till fredag till Köpenhamn och minst en annan internationell hubb.

Källa: Karlstad Airport. Bearbetning: Julien Grunfelder, Nordregio

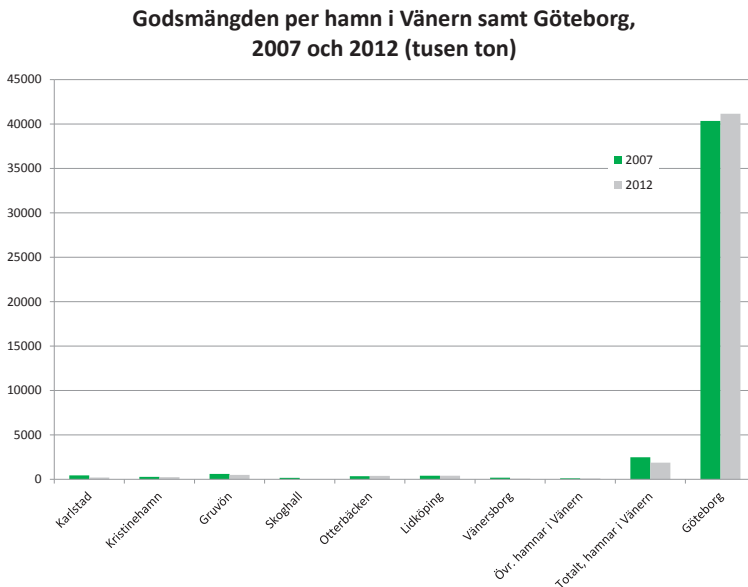

32.

Mål 32: Öka godsmängden som transporteras på Vänern

Statistik över godsmängden på Vänern finns tillgänglig för åren 2007 och 2012. Godsmängden mäts i tusen ton och per hamn. Det är föreningarna Vänerens hamnar och Sveriges hamnar som ansvarar för statistiken.

Godstrafiken på Vänern är liten jämfört med havshamnen Göteborg, Sveriges största hamn, som har inkluderats som referens i Figur 55. Den totala godsmängden i Vänern har utvecklats åt motsatt håll jämfört med Göteborg mellan åren 2007 och 2012. I Vänern har godsmängden minskat mellan dessa år, från 2470 tusen ton 2007 till 1865 tusen ton 2012. För Göteborg har godset ökat, från 40353 tusen ton 2007 till 41148 tusen ton 2012.³²

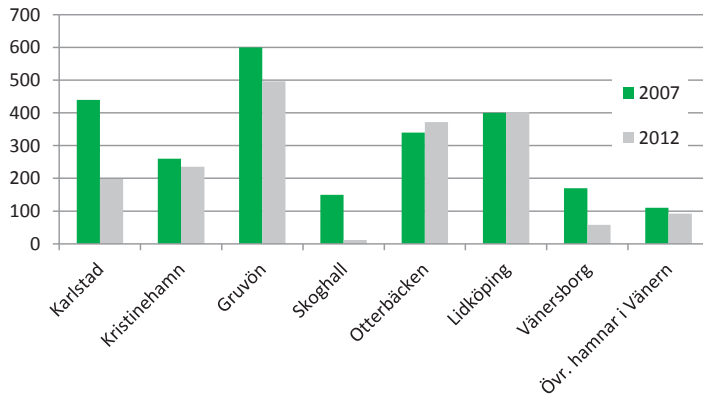
Figur 55: Godsmängden per hamn i Vänerens samt Göteborg, 2007 och 2012.

Källa: Vänerhamn AB (Vänerens hamnar), Sveriges hamnar (Göteborg). Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio

³² Uppgifterna för Göteborgs hamn avser gods över kaj, både lossat och lastat

Utvecklingen endast inom Vänern framgår av Figur 56. Godsmängden har ökat i Vänern i två hamnar mellan 2007 och 2012, Otterbäcken och (om än mycket marginellt) Lidköping. Minskningen i relation till godsmängden för respektive hamn har varit som störst för Skoghall, Vänersborg, Karlstad och Gruvön.

Godsmängden per hamn i Vänern 2007 och 2012 (tusen ton)

Figur 56: Godsmängden per hamn i Vänern 2007 och 2012. Källa: Vänerhamn AB. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio

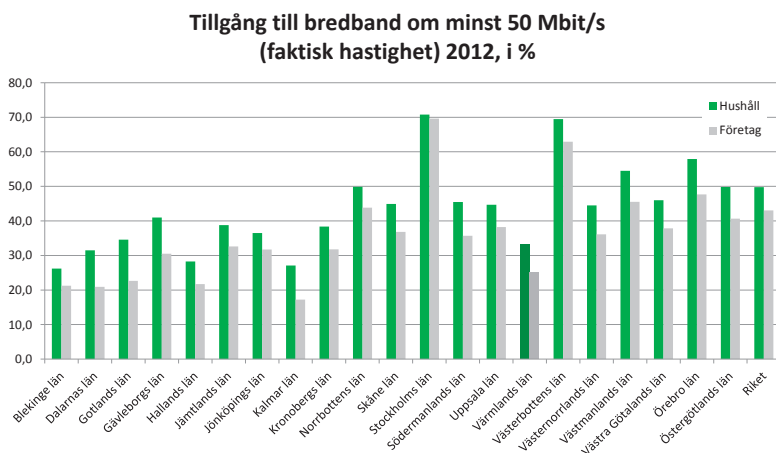

33.

Mål 33: Alla hushåll och företag ska ha möjlighet till bredband om minst 100 Mbit/s

Post- och telestyrelsen (PTS) är ansvarig myndighet för statistiken. Den högsta hastighet som redovisas i statistiken från PTS är 50 Mbit/s i faktisk hastighet, vilket dock, enligt PTS, kan sägas motsvara 100 Mbit/s i teoretisk hastighet.

I Bredbandskartläggningen³³ från Post- och telestyrelsen för 2012 hade Stockholms och Västerbotten län särskilt hög tillgång till bredband med den snabbaste hastigheten som ingick i mätningen, 50 Mbit/s.³⁴ Detta framgår av Figur 57. Värmlands län tillhörde de fem eller sex län (beroende på om hushållens eller företagens tillgång avses) som hade lägst tillgång till bredband med hög hastighet. Tillgången för hushåll i Värmland uppgick till 33 % och för företagen 25 %.³⁵ Det kan jämföras med riksgenomsnittet om 50 % respektive 43 %.

Figur 57: Tillgång till bredband om minst 50 Mbit/s 2012, i %. Källa: Post- och telestyrelsen. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio

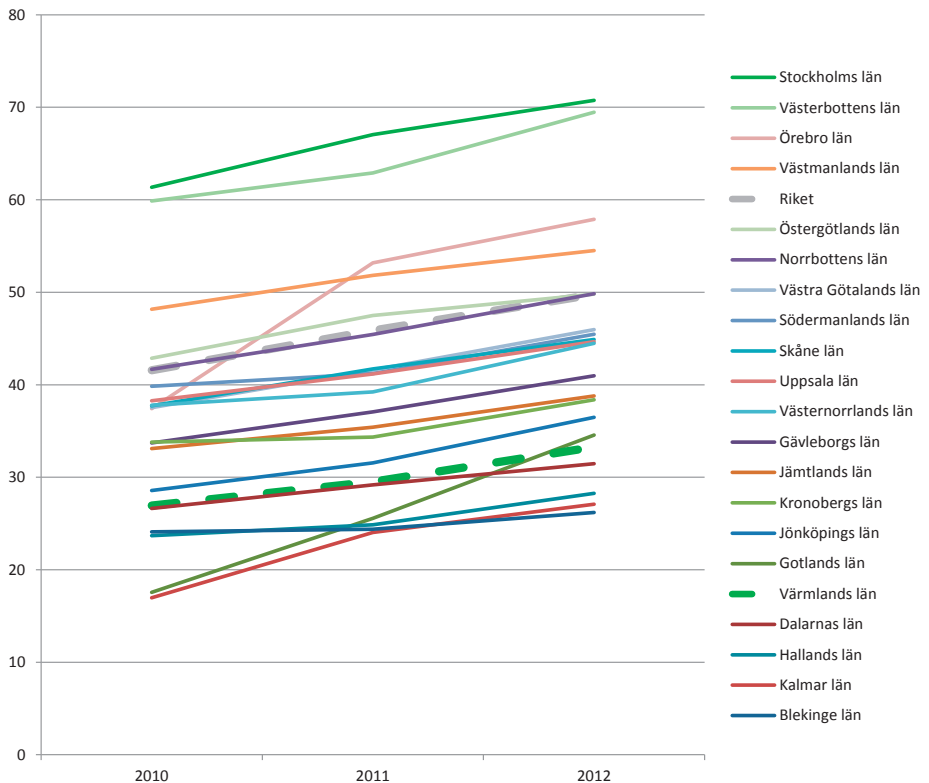
33 Namn på fil med ursprungsdata: "bredbandskartläggning_2012-1.xls", nedladdad från PTS i mars 2014: <http://www.statistik.pts.se/bredband/index.html>

34 Den högsta hastighet som redovisas i statistiken från PTS är 50 Mbit/s, vilket dock kan sägas motsvara 100 Mbit/s i teoretisk hastighet. Post- och telestyrelsens förklaring: "Angående 50 Mbit/s respektive 100 Mbit/s så har PTS i bredbandskartläggningen tolkat målet om 100 Mbit/s som en teoretisk hastighet. Denna har ansetts motsvara 50 Mbit/s i faktisk hastighet vilket är det som kartläggningen mäter."

35 "Arbetsställe" definieras av Post- och telestyrelsens (PTS) som "den stadigvarande adress från vilken en privatperson eller en juridisk person bedriver en verksamhet", d.v.s. kan sägas motsvara företag, vilket anges i tabell/diagram. "Befolkning" i originaldata motsvaras av hushåll, vilket anges i tabell/diagram.

Utvecklingen i fråga om tillgång till bredband med hastigheten 50 Mbit/s under de senaste åren framgår av Figur 58 och Figur 59. Värmlands län (grön, fet streckad linje) har i båda diagrammen en kurva som ökar med i stort sett samma takt som riket i övrigt (grå, fet streckad linje). Några län har haft en svagare utveckling men notabelt är också att flera län tagit stora steg, exempelvis Örebro län 2010–2011, Gotlands och Västernorrlands län 2011–2012.

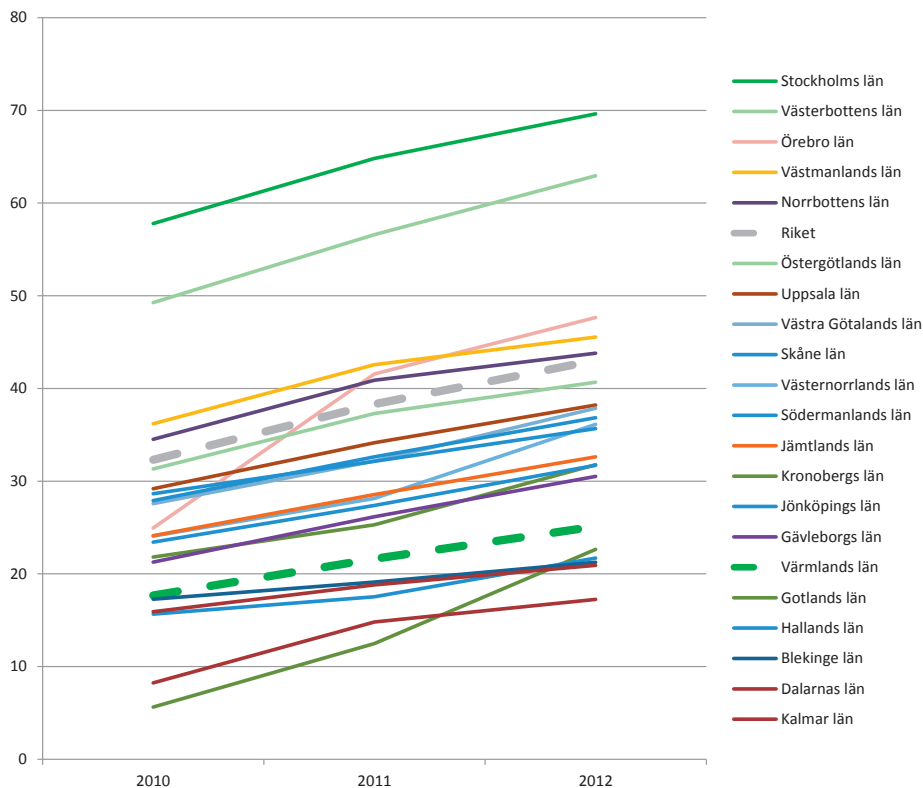
Hushållens tillgång till bredband om minst 50 Mbit/s (faktisk hastighet), 2010–2012, i %

Figur 58: Hushållens tillgång till bredband om minst 50 Mbit/s 2010–2012, i %.

Källa: Post- och telestyrelsen. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio

Företagens tillgång till bredband om minst 50 Mbit/s (faktisk hastighet), 2010-2012, i %

Figur 59: Företagens tillgång till bredband om minst 50 Mbit/s 2010-2012, i %.

Källa: Post- och telestyrelsen. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio

Utvecklingen inom alla svenska län 2010-2012 redovisas även i sifferform i Figur 60.

Län	HUSHÅLL			FÖRETAG		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Blekinge län	24,1	24,4	26,2	17,3	19,1	21,3
Dalarnas län	26,6	29,2	31,5	15,9	18,8	20,9
Gotlands län	17,6	25,6	34,6	5,6	12,5	22,6
Gävleborgs län	33,7	37,1	41,0	21,3	26,2	30,5
Hallands län	23,7	24,9	28,3	15,7	17,5	21,7
Jämtlands län	33,1	35,4	38,8	24,1	28,6	32,6
Jönköpings län	28,6	31,6	36,5	23,4	27,4	31,7
Kalmar län	17,0	24,0	27,1	8,2	14,8	17,2
Kronobergs län	33,8	34,4	38,4	21,8	25,3	31,8
Norrbottnens län	41,7	45,4	49,9	34,5	40,9	43,8
Skåne län	37,7	41,7	44,9	27,9	32,6	36,8
Stockholms län	61,4	67,0	70,8	57,8	64,8	69,6
Södermanlands län	39,8	41,2	45,5	28,7	32,1	35,7
Uppsala län	38,3	41,2	44,7	29,2	34,1	38,2
Värmlands län	26,9	29,5	33,3	17,7	21,6	25,1
Västerbottens län	59,9	62,9	69,5	49,3	56,6	62,9
Västernorrlands län	37,8	39,2	44,5	24,1	28,1	36,1
Västmanlands län	48,2	51,8	54,5	36,2	42,6	45,5
Västra Götalands län	37,5	41,6	46,0	27,6	32,2	37,9
Örebro län	37,4	53,2	57,9	24,9	41,6	47,7
Östergötlands län	42,9	47,5	49,8	31,3	37,3	40,7
Riket	41,6	45,9	49,8	32,3	38,3	43,0

Figur 60: Tillgång till bredband om minst 50 Mbit/s, i %.

Källa: Post- och telestyrelsen. Bearbetning: Linus Rispling, Nordregio

Status i relation till målen mot år 2020

I detta kapitel presenteras en enkel analys på målens status i relation till de uppsatta målen mot år 2020. Analysen kan vara ett underlag för var det behövs insatser för att Värmland ska nå de uppsatta målen i Värmlandsstrategin mot år 2020. Samtidigt är målen oftast på en sådan övergripande samhälls nivå att det kan vara svårt att peka ut enskilda insatser för hur målen ska nås. Statusen för målen är även beroende av omvärlden, exempelvis kan det handla om statliga investeringar och regler för att vi ska nå målen inom det prioriterade området *Bättre kommunikationer*. Detta innebär också att det krävs ett gemensamt arbete från många aktörer för att påverka utvecklingen i rätt riktning.

Bedömningen här är indelad i tre statuskategorier god, balanserad och mindre god. Målets status baseras på följande; God: Här återfinns de mål där utvecklingen i Värmland under senare år har en sådan riktning att målen mot år 2020 kommer att nås om trenden fortsätter. Balanserad: Här återfinns de mål där bedömningen är att om utvecklingen fortsätter i samma takt och utan förändring då är det osäkert om målen kommer att nås eller ej. Mindre god: Här återfinns de mål som om utvecklingen inte vänder inte kommer att nås till år 2020. För att nå dessa mål krävs en förändring i utvecklingen.

Analys: Livskvalitet för alla, mål 1–9

De flesta målen inom området *Livskvalitet för alla* bedöms ha en status som är god eller balanserad. Detta innebär att Värmland befinner sig på en nivå och i en utveckling där vi troligen kan nå målsättningsarna som är satta mot år 2020. Det är dock bara på två av målen, mål 1 och mål 8, som förutsättningsarna bedöms som goda, det vill säga fortsätter utvecklingen som den sett ut under senare år så kommer vi att nå de uppsatta målen. När det gäller mål 5–7 ser det ut som att detta kommer vara ett tufft mål för Värmland att nå mot år 2020.

Målen inom prioriterade området Livskvalitet för alla					
Mål	Status i relation till målen				Kommentar
	God	Balanserad	Mindre god	Ingen uppgift	
1	X				Nära målet om genomsnitt på 625 personer per år, de två senaste åren har nettoutflyttningen varit högre än så.
2		X			Karlstad var 2012 den åttonde största lokala arbetsmarknaden, mellan 2004–2012 hade Karlstad lägre årlig tillväxt än Jönköping, men aningen högre än Trollhättan–Vänersborg.
3		X			Ohälsotalet i Värmland har under senare år minskat snabbare än riksgenomsnittet, men ligger fortfarande något över.
4		X			Vad gäller sjukpenningtalet låg Värmland 2013 över men nära riksgenomsnittet. De senaste tre åren har trenden åter varit något mer negativ.
5			X		Inga indikationer på att försörjningsbördan och den faktiska försörjningsbördan i Värmland närmar sig riksgenomsnittet.
6			X		Inga tecken på att skillnader mellan könen minskar på arbetsmarknaden.
7			X		Inga tecken på att skillnader mellan könen minskar inom utbildningssystemet.
8	X				Värmland ligger på femte plats vad gäller bidrag per capita och ligger över riksgenomsnittet när det gäller tilldelning inom ramen för kultursamverkansmodellen.
9				X	Då det är första gången mätningen görs kan vi inte göra en bedömning kring ökad medvetenhet om våra regionala styrkor.

Analys: Fler och starkare företag, mål 10–19

Statusen på målen inom *Fler och starkare företag* är varierad. Värmland ligger väl till när det gäller målen kring miljö, förnybar energi och energieffektiviseringar (mål 17-19). Mål 17 och 19 bedöms ha goda förutsättningar medan mål 18 bedöms som balanserad. Värmland bedöms också ha goda förutsättningar att nå mål 14 till år 2020 medan mål 10, 12 och 13 bedöms vara svåra att nå under tidsperioden om inte utvecklingen förändras.

Målen inom prioriterade området Fler och starkare företag					
Mål	Status i relation till målen				Kommentar
	God	Balanserad	Mindre god	Ingen uppgift	
10			X		Värmland ligger högt och därmed på god nivå vad gäller nystartade företag av personer med utländsk bakgrund, dock under riksgenomsnittet gällande antal nystartade företag per 1 000 invånare och har även lägre genomsnittlig tillväxttakt.
11	X				Andelen som helst vill vara företagare ökade för Värmland från 21 % 2004 till 27 % 2012. Värmland är dock fortfarande bland de län med lägst andel av befolkning som helst vill vara företagare men skillnaderna mellan länen och åren är inte statistiskt säkerställda.
12			X		Investeringar i FoU har minskat avsevärt i Värmland sedan 2007 i jämförelse med riksgenomsnittet (exkl. Storstadslänen).
13			X		2010 låg Värmland på en femteplats (exkl. storstadsregionerna) vad gäller innovationsindex men har sedan dess tappat till en 15:e plats (exkl. storstadsregionerna) 2012.
14	X				Värmland placerade sig år 2010 strax över riket i fråga om förvärvsarbetsnattbefolkning i åldern 20-64 år; länet uppvisade en god status.
15		X			Värmland har haft en ökning i antalet förvärvsarbetsnatt under senare år, det krävs dock en snabbare ökningstakt för att nå det uppsatta målet om 5000 till 2020.
16		X			Andelen kvinnor i styrelser i Värmland är under riksgenomsnittet och Värmland är bland de län som har lägst andel kvinnor i styrelser (avser 2011), andelen borde dock öka till år 2020.
17	X				Utsläppen har minskat mer i Värmland än riksgenomsnittet mellan 2006 och 2011. Även vad gäller totalt utsläpp per capita ligger Värmland bättre till än riket som helhet.
18		X			Energieffektiviseringen i Värmland har i stort sett varit i paritet med riksgenomsnittet.
19	X				Värmland ligger mycket bra till vad gäller förnybar energianvändning av slutlig energianvändning, både jämfört med riksgenomsnittet och om man ser till ökning jämfört med tidigare år.

Analys: Höjd kompetens på alla nivåer, mål 20–26

Värmland bedöms ha goda förutsättningar att nå mål 21, 22 och 26 till år 2020 medan mål 24 bedöms som svårare att nå. Övriga mål inom området bedöms ligga på en balanserad nivå och Värmland har möjligheten om utvecklingen för att nå målen går åt rätt håll.

Målen inom prioriterade området Höjd kompetens på alla nivåer					
Mål	Status i relation till målen				Kommentar
	God	Balan-serad	Mindre god	Ingen uppgift	
20		X			I förhållande till riket ligger Värmland mycket bra till vad gäller detta mål. Mellan 2011 och 2013 har dock andel unga med behörighet till yrkesförberedande och studieförberedande gymnasieprogram minskat något – från 89,7 till 88,3 %.
21	X				Värmland ligger mycket bra till jämfört med riksgenomsnittet även om det skedde en minskning av andelen 20-åringar med fullföljd gymnasieutbildning mellan 2012 och 2013.
22	X				Värmland ligger fortfarande under riksgenomsnittet vad gäller eftergymnasial utbildning i åldersgruppen 30–34 år, men är inne i en bra trend då man har ökat med 3 % sedan 2008, en fortsatt ökning i den takten skulle innebära att man närmar sig riksgenomsnittet till 2020.
23		X			Värmland, liksom riket i stort, har under senare år börjat återhämta sig från den ekonomiska krisen. Arbetslösheten har minskat sedan 2009, dock har även antalet kvarstående lediga platser i relation till den öppna arbetslösheten ökat vilket tyder på att arbetsmarknaden inte är optimalt anpassad.
24			X		Värmland ligger nu under riksgenomsnittet vad gäller öppet arbetslösa. Återhämtningen från den ekonomiska krisen fortsätter men har planat ut.
25		X			Ungdomsarbetslösheten minskar, från höga nivåer under den ekonomiska krisen, och närmar sig riksgenomsnittet även om det är en bit kvar.
26	X				Värmland ligger under riksgenomsnittet och har även en mer positiv trend.

Foto: www.freemages.com

Analys: Bättre kommunikationer, mål 27–33

Flertalet av målen inom området är svårbedömda utifrån den statistik som tagits fram i rapporten, detta innebär att tre av målen inom området inte får någon bedömning då det inte finns tidsserier och förändringar att utgå ifrån. Tre mål bedöms också som tuffa att nå mot år 2020 medan ett mål, mål 31, är balanserat i relation till vad som ska uppnås år 2020. För att nå målen inom detta område kommer det att behövas stora insatser.

Målen inom prioriterade området Bättre kommunikationer					
Mål	Status i relation till målen				Kommentar
	God	Balanserad	Mindre god	Ingen uppgift	
27				X	Värmland har för tillfället sju lokala arbetsmarknader enligt SCB:s definition. En minskning i antalet arbetsmarknader kräver ökad arbetspendling mellan kommunerna. Pendlingen över tid är ej undersökt.
28				X	Endast uppgifter för 2013 vad gäller olika färdsåts andelar av persontransporterna.
29				X	Endast uppgifter för mars 2014 vad gäller restider med tåg och buss till Oslo, Stockholm och Göteborg.
30		X			Sedan 2000 har antalet landningar och passagerare vid Karlstad Airport minskat, antalet passagerare ökade dock mellan 2012 och 2013.
31		X			För närvarande utrikesflyg endast till Köpenhamn men avgångarna till Stockholm (Arlanda) gör att det idag (mars 2014) finns flyg under veckodagarna till två internationella hubbar
32			X		Mellan 2007 och 2012 har godsmängden på Väner minskat.
33			X		Värmland ligger under riksgenomsnittet vad gäller tillgång till bredband om 50 Mbit/s, endast 33,3 % av hushållen och 25,1 % av företagen.

Region Värmlands rapportserie, juni 2014

Nedan angivna rapporter är utgivna av Region Värmland. Samtliga rapporter är nedladdningsbara via regionvarmland.se

Rapportserieförteckning

Rapport nr 16, Region Värmland 2014	Värmlandsstrategins 33 mål, nulägesanalys
Rapport nr 15, Region Värmland 2014	Projekt för hållbar regional tillväxt och utveckling 2013
Rapport nr 14, Region Värmland 2013	Relationen Sverige – Norge och Värmlands roll
Rapport nr 13, Region Värmland 2013	Projekt för hållbar regional tillväxt och utveckling 2012
Rapport nr 12, Region Värmland 2012	Utbildningsmöjligheter i Värmland 2012 – 2
Rapport nr 11, Region Värmland 2012	Utbildningsmöjligheter i Värmland 2012
Rapport nr 10, Region Värmland 2012	Projekt för hållbar regional tillväxt och utveckling Tema: Jämställdhet
Rapport nr 9, Region Värmland 2012	Kvinnors företagande i Värmland – en kartläggning
Rapport nr 8, Region Värmland 2012	Utvecklingen i Värmland – fakta och statistik 2011
Rapport nr 7, Region Värmland 2012	Mot ett klimatneutralt Värmland – möjligheter till regional utveckling
Rapport nr 6, Region Värmland 2011	Kulturen i Värmland 2011
Rapport nr 5, Region Värmland 2011	Utbildningsmöjligheter Värmland
Rapport nr 4, Region Värmland 2011	23 494 jobb lediga...om alla pensionsavgångar åter- besätts fram till 2020
Rapport nr 3, Region Värmland 2011	Värmlands befolkning och näringsliv år 2030 samt flyttströmmar till och från Värmland
Rapport nr 2, Region Värmland 2011	Projekt för hållbar regional tillväxt och utveckling 2010
Rapport nr 1, Region Värmland 2010	Projekt för hållbar regional tillväxt och utveckling 2009

Foto: Maria Obed

Varje region i Sverige ska ha en regional utvecklingsstrategi. I Värmland valde Region Värmland att engagera en stor mängd personer i arbetet – både privatpersoner och representanter från organisationer, näringsliv och myndigheter.

Resultatet blev bland annat 33 mätbara mål att arbeta mot till år 2020. Målen är så kallade effektmål på en övergripande samhällsnivå. De olika målen är beroende av konjunktursvängningar och av händelser i vår omvärld. De mätbara målen är ett viktigt verktyg för att se om vi går i rätt riktning.

Men för att se utvecklingen måste vi veta var vi står idag. Med den här rapporten vill Region Värmland visa utgångsläget och skapa en bild av länets möjligheter och utmaningar för de kommande åren.